

OUR LIFE НАШЕ ЖИТТЯ

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ З 1944 РОКУ
PUBLISHED BY UNWLA, INC. SINCE 1944

3 • 2022
ТРАВЕНЬ • MAY

НАШЕ ЖИТТЯ

Видає Союз Українок Америки
вісім разів на рік

Головний редактор: Романа Ляброс
Україномовний редактор: Лариса Тополя
Редакційна колегія:
Наталія Павленко – голова СУА
Ірина Бучковська, Людмила Вусик, Ока Грицак,
Оксана Пясецька, Людмила Рабій,
Діанна Кордуба Савицька, Надя Яворів

OUR LIFE

Published eight times per year by the Ukrainian
National Women's League of America

Editor-in-Chief: Romana Labrosse
Ukrainian-language editor: Larysa Topolia
Editorial Board:
Natalie Pawlenko – UNWLA President
Iryna Buczkowski, Oka Hrycak, Nadia Jaworiv,
Oksana Piaseckyj, Liudmyla Rabij,
Dianna Korduba Sawicky, Liudmila Wussek

Канцелярія СУА та адміністрація журналу
«Наше життя» / UNWLA & Our Life:
203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706
Telephone: 212-533-4646
E-mail: office@unwla.org (канцелярія)
E-mail: OurLife@unwla.org (редакція)

Адміністратор: Галина Чередніченко
Канцелярські години: пн — пт: 12 п.п. — 4 п.п.

Administrator: Halyna Cherednichenko
Office hours: M-F 12-4 p.m.

Periodicals Postage Paid at Rochester, NY
and at additional mailing offices. (USPS 414-660)
POSTMASTER – send address changes to:
Our Life, 203 Second Ave., New York, NY 10003
© Copyright 2022
Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Дизайн та друк:
Custom Design and Print Inc.
877-468-0102 | DesignAndPrintAgency.com

ISSN 0740-0225

\$3 Один примірник / Single copy
\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscrip-
tion for non-members in the U.S.
\$50 У країнах поза межами США / Annual subscription for
non-members outside the U.S.

Членкині СУА отримують «Наше життя» з оплатою членської
вкладки через відділ. Передплатникам письмово нагадується
про відновлення передплати. Річна вкладка вільної членкині
СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA annual membership dues,
payable through the member's branch. Subscribers are sent renewal
letters. Annual dues for UNWLA members-at-large: \$50.

ЗМІСТ • CONTENTS

ДУМКИ ГОЛОВИ • FROM OUR PRESIDENT

- 3 Слово Голови СУА / Reflections from the UNWLA President.
Наталія Павленко / Natalie Pawlenko

ВІСТІ З УПРАВИ • UNWLA NEWS

- 4 How the UNWLA Is Helping Ukraine
6 UNWLA Creates Communications Coordinator Position / СУА створює посаду
координатора з комунікацій
7 UNWLA Statement Regarding the Recent Atrocities Uncovered in Ukraine:
Stop Russia's Genocide Against Ukraine / Заява СУА щодо звірств, розкритих
в Україні: Зупинити геноцид Росії проти України
14 About Our Orphans in Ukraine ... Ока Хрыцак

ВІЙНА В УКРАЇНІ • WAR IN UKRAINE

- 8 Українські жінки-воїни: Наталка Борисовська
10 «Я будую собі укриття, де б сховатись могла від горя...»
Валентина Матвіїв
13 Переплелось минуле з сьогоденням. Історія повторюється...
Лариса Зелік

КУЛЬТУРА • CULTURE

- 16 Початок жіночої емансипації та причетність до неї українських
радикалів. Анна Андреева
28 Зустрічі з Атеною Пашко. У рік 90-річчя від дня народження та 10-річчя
відходу у Вічність. Оксана Бризгун-Соколик

БЛАГОДІЙНІСТЬ • GIVING

- 18 Стипендійна Акція СУА / UNWLA Scholarship Program
18 Pediatric Burn Victims / Діти, які постраждали від опіків в Україні
19 СУА / UNWLA

НАША СУЧАСНИЦЯ • WOMEN IN OUR WORLD

- 20 Вона зберігає унікальну Україну навколо себе і в собі. Тіна Пересунько
22 100 and Going Strong! Patricia Zalisko
23 Olga's Odyssey: An Adrian Horodecky Film. Adrian Horodecky

ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ

- 24 Віра Андрушків

ЦЕЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

- 26 Дисидентський рух. «Справа Добоша». Стефанія Гулик-Гнатенко
32 «Торуй свій шлях – той, що твоїм назвався...» Сніжана Ткачик

OUR HEALTH

- 35 Meditation: A Few Words About Purpose and Process. Dr. Ihor Magun

НАШИМ ДІТЯМ

- 36 Мамині пташенята. Вікторія Солтис-Доан
37 Бабусина вишиванка. Володимир Слєпцов

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

- 38 Торт «Чорнобривці». Юлія Стець-Грещук

Наша обкладинка. Українська жінка-воїн Наталка Борисовська. Читайте її історію на сс. 8–9.
Our cover. Ukrainian warrior Natalka Borysovska. Read her story on pages 8-9.

СЛОВО ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ REFLECTIONS FROM THE UNWLA PRESIDENT

Наталія Павленко
Natalie Pawlenko

Останні тижні сповнені картин, що видаються сюрреалістичними. Українки та їхні діти покидають домівки, ховаються в тунелях метро або підвалах. Вони чекають на холоді на прикордонних пунктах у кілометрових чергах. Діти плачуть і самі добираються до прихистків, долаючи пішки кілометри шляху. Ми прочитали свідчення жінок, які дивовижним чином вижили у жахіттях Маріуполя та засвідчили й запам'ятали страждання і смерть тих, кому пощастило менше. Більшість серед мільйонів вимушених переселенців – це жінки та діти. У часі війни та конфліктів найбільше страждають саме жінки та діти. Сіма Бахус, виконавча директорка структури «ООН-Жінки» (UN Women), зазначає в інтерв'ю CNBC: «Під час кризи жінки є не тільки жертвами, вони також ведуть свою родину, свою громаду, свій народ від непевності до стабільності...» Це надзвичайно правдиво для українського сьогодення.

Жінки становлять майже 15 % українських збройних сил, і це більше, ніж у Сполучених Штатах Америки. Українські військовослужбовиці показали свою хоробрість та безстрашність у бою та всіх сферах служби. Цивільні жінки так само дають відсіч ворогу: блокуючи танки, кидаючи банки з консервованими помідорами на російські дрони. Ми читали й свідчили неймовірні історії про героїзм та силу українських жінок. Саме вони сіють зерна надії та підсилюють нас, поки наше сестринство разом із мільйонами людей по всьому світі відчайдушно відстоює інтереси України. Ми робимо те, що можемо, аби полегшити страждання тих, хто потрапив під перехресний вогонь війни.

Цього року я сказала своїм рідним, що не хочу квітів або цукерок на День матері. Я попросила, щоб вони зробили від мого імені пожертву на індивідуальні аптечки для жінок, які служать у територіальній обороні. І що у тих аптечках обов'язково має бути шоколадне серденько.

The past weeks have brought us images that seem surreal in many respects. Ukrainian women and children flee or shelter in subway tunnels or basements, wait at border points in excruciatingly long cold lines in the hundreds of thousands. Solitary children walk miles, weeping, as they make their way to refuge. We have read the accounts of women who, having miraculously escaped the horrors of Mariupol, witness and remember the suffering and demise of those not as fortunate. Of the millions of people who have been forced to flee, the majority are women and children. In times of war and conflict, women and children are always disproportionately affected. As Sima Bahous, the executive director of UN Women, notes in an interview with CNBC, “Women are not only victims in [a] crisis, but they are also carrying their families, their communities and their nations, from fragility to stability.” This is most certainly true in Ukraine today.

Nearly 15% of the Ukrainian armed forces are women, higher than that of the United States. They have shown their courage and fearlessness in combat and in all arenas in which they serve. Women civilians are also fighting back, from standing off with tanks and reporting enemy positions, to throwing cans of pickled tomatoes at Russian drones. We have seen and read about extraordinary scenes of heroism and strength. These are the glimmers of hope that give me strength, as our sisterhood across the country advocates ferociously for Ukraine, united with millions around the globe. We do what we can to ease the suffering of those caught in the crosshairs of war.

This year for Mother's Day, I told my family that I did not want flowers or chocolates. I asked for a donation to be made in my name for IFAK kits destined for the women fighting in the territorial defense units. And that those IFAK kits should also contain a chocolate heart.

How the UNWLA Is Helping UKRAINE

As we reported in the previous issue of *Our Life*, the UNWLA has undertaken various initiatives to support Ukraine as it fights for its survival against the Russian invaders. The following is an overview of these activities as of late March.

HUMANITARIAN AID

Since February 24, the UNWLA has been overwhelmed by the outpouring of generosity, caring, and support for our brothers and sisters in Ukraine. Those donations – from individuals, families, corporations, health care institutions, service providers, and many others – have helped us bring urgently needed humanitarian aid into Ukraine. With deep gratitude to every one of them, we will be listing all donors on our website in the coming weeks.

From February 24 to April 4, we raised \$909,408.70 from 4,462 individual donations. In the last two weeks of March, this funding was used for several urgent humanitarian projects in Ukraine:

- \$25,000 was sent to AICM, our trusted partner that works tirelessly to supply towns isolated by intense shelling with medicine, food parcels, hygienic kits, generators, and drinking water.

Volunteers delivering UNWLA-funded aid in Ukraine.

- \$10,000 was allocated for the Mechnikov Hospital in Dnipro, which continues to serve the needs of the wounded. We also sent medicine and medical supplies to the Vasytkiv outpatient clinic and to a hospital in Mykolaiv, both of which had been bombed.

- \$10,000 has been allocated to our partner Initiative E+, which, with commendable mobility and its extraordinary volunteers, helps wounded soldiers and civilians.
- Another \$200,000 has been allocated for a second shipment of fixators to hospitals in Ukraine. This high-quality equipment, used by hospitals to keep fractured bones stabilized and in alignment, is almost impossible to find in Ukraine or in neighboring countries. We are grateful to our partners who enable us to send this equipment where it is needed most.

Volunteers preparing boxes with \$200,000 worth of fixators for shipping to hospitals in Ukraine: (l-r) Tetyana Godovanets, Bohdan Tabaka, Eugene Soroka, Maryana Kret.

- In the last week of March, we funded and helped with the transfer of orphans from the Otchyi Dim in Pokrovsk (eastern Ukraine) to Germany. Also, with the help of a group of seniors from the Monterey Pointe community in Palm Beach Gardens, Florida, we were able to send funding to the St. Joseph Monastery in Ivano-Frankivsk so it could provide nutritional meals for orphans (among them many infants) who had been evacuated to the monastery from Kharkiv.

- The joint effort of the UNWLA and the New Jersey Hospital Association continues to produce powerful results. Hunterdon Healthcare raised \$70,000 to purchase medical supplies, medications, and equipment, including ventilators and portable defibrillators. On March 23, this aid was transported to the Meest warehouse in New Jersey for shipping to Ukraine. Demonstrating their solidarity with Ukraine, the staff of the Hunterdon Medical Center wore blue and yellow to work that day.

The staff of the Hunterdon Medical Center in New Jersey wore blue and yellow on March 23 as their healthcare network sent \$70,000 worth of medical aid to Ukraine.

- Other NJ hospitals continue to pledge additional donations. For example, 22 pallets of medical supplies, donated by Cooper University Health Care, are wrapped and ready for shipment to Ukraine. Valley Hospital in Ridgewood has sent 3 pallets of medical aid, one of which will be heading directly to a pediatric hospital in Ukraine.

Preparing shipments at the Meest warehouse in New Jersey.

Cooper University Health Care sent 22 pallets of medical supplies to Ukraine. Shown here with some of the shipment are UNWLA President Natalie Pawlenko (left) and Zoryana Kovbasniuk, UNWLA Humanitarian Aid Lead.

One of the pallets from Valley Hospital going to a pediatric hospital in Ukraine.

ADVOCACY

- The newly formed UNWLA Advocacy Team has begun coordinating direct political, cultural, and corporate advocacy campaigns.
- The petition to remove “Russian packages” from U.S. cable providers ended with almost 60,000 signatures. Within weeks, top U.S. cable and satellite providers, including Comcast, DirectTV, and Dish, pulled RT and other Russian government channels from their offerings.
- In response to a request from the Ukrainian Embassy, the Advocacy Team is currently targeting U.S. cities that have a sister city in Russia. Team members have reached out to their respective mayors and asked that they suspend their relationships with Russian cities in response to the war in Ukraine. Instead, cities are being invited to adopt a Ukrainian city and begin to plan rebuilding and reconstruction.

CULTURE

- On March 26, Citizens Bank held an art and community event in New York City in support of Ukraine. This fundraiser for the UNWLA involved transforming the outside wall of the bank branch on East 9th Street into a canvas for Ukrainian artist Mi-sha Tyutyunik, who created an outline for a mural and supervised people who joined to paint it. Citizens Bank also donated \$25,000 for humanitarian relief in Ukraine.

Photo: Sofika Zielyk

Painting a mural in support of Ukraine at the Citizens Bank in New York City.

- An online benefit concert on March 20, organized by UNWLA member-at-large Andrea Kulish from North Carolina, brought American and Ukrainian musicians together in support of Ukraine. All proceeds (nearly \$8,000) will go towards humanitarian relief in Ukraine. Our partners in this initiative, Musicians for the Greater Good, are dedicated to keeping alive and relevant America's long-standing tradition of social justice and protest song music and spoken word.

Andrea Kulish, organizer of the Musicians for the Greater Good benefit concert, with her husband Chris Wilhelm. Andrea has also been selling her pysanky and artwork to raise money for the UNWLA.

UNWLA CREATES COMMUNICATIONS COORDINATOR POSITION

Alina Zhurbenko is the UNWLA's new Communications Coordinator. Alina was born and raised in Sumy, a small town tucked into a corner of northeastern Ukraine. She studied translation at Sumy State University and worked at a local TV station until she moved across the country to Lviv. In 2018, Alina's passion for media and communications manifested itself in a master's degree summa cum laude from the Ukrainian Catholic University. The same year, Alina moved across the ocean to the U.S. She obtained her second master's degree in Comparative Literature from Pennsylvania State University in 2020. She lives in Brooklyn with her husband and their cat and, when not creating content for the UNWLA, freelances as a translator and teaches Ukrainian. With a deep appreciation for education and the opportunities it opens for women around the world, Alina Zhurbenko joined the UNWLA to educate the public on the mission and initiatives of our organization.

Аліна Журбенко — нова комунікаційна координаторка США. Вона народилась і виросла у Сумах, невеликому місті на Північному Сході України. Вивчала переклад у Сумському державному університеті і працювала на місцевому телебаченні, поки не переїхала на інший кінець країни. У 2020 р. її захоплення медіа та комунікаціями вилилось у здобуття магістерського ступеня в Українському католицькому університеті, де отримала диплом з відзнакою. Того ж року вона переїхала знову, на цей раз через океан до США, і у 2020 році закінчила Університет штату Пенсільванія за спеціальністю «порівняльне літературознавство». Живе в Брукліні з чоловіком та котом, а коли не створює контент для США, працює як перекладачка та викладає українську мову. З великою повагою до освіти та можливостей, які вона відкриває для жінок по всьому світі, Аліна Журбенко приєдналась до США, щоб інформувати громадськість про місію та ініціативи нашої організації.

UNWLA Statement Regarding the Recent Atrocities Uncovered in Ukraine

Posted April 2, 2022, on unwla.org

Stop Russia's Genocide Against Ukraine

DEAR SOYUZIANKY,

This past month of bomb and artillery attacks on hospitals, residential areas, and clearly marked children's shelters showed us Russia's brazen disregard for Ukrainian lives. These are war crimes. The horrific images from newly liberated Bucha illustrate the sweeping, targeted, and brutal murder of a peaceful nation. This is not just a crime. This is genocide.

More clearly now than ever, the world understands the peril Ukrainians face every day of this war. Will this latest atrocity gain the same response as the others – bold words of condemnation without any concrete action? Will the world stand by as Russia continues to commit crimes against humanity on a scale not seen in Europe since World War II?

There will be a time for tribunals and punishments. Now, the paramount goal is to stop this genocide from continuing. Ukrainians are fighting to reclaim their territory and free all their citizens from Russian occupation. They have shown the courage, resilience, and determination to fight for freedom, self-determination, and democracy in their country. They need only the tools to defeat the Russian war machine. The U.S. and its allies have those tools yet refuse to provide them to Ukraine.

In fear of provoking Russia, NATO and its partners have spent the past five weeks talking about what they won't do and what they won't send. Those five weeks signaled to Putin that the world is prepared to stand by as Russia commits genocide. If Ukraine does not get what it needs to win this war, the following five weeks will bring more Mariupols and Buchas.

We are calling upon the U.S., NATO, and the international community to immediately provide Ukraine with the offensive and defensive weapons needed to halt the Russian genocide of Ukrainians in Ukraine. Defensive weapons are urgently needed to protect civilians from the consistent shelling and bombing. Offensive weapons allow Ukrainians to liberate the besieged territories of Ukraine and to save civilians from the atrocities committed by the Russian occupiers. Every minute under Russian occupation — is a minute too long.

CONTACT THE WHITE HOUSE

<https://www.whitehouse.gov/get-involved/write-or-call/>

or 202-456-1111

ДОРОГІ СОЮЗЯНКИ!

Останній місяць бомбардування та обстрілів українських лікарень, житлових кварталів та різно позначених дитячих прихистків підтвердив, що росіяни мають життя українців за безцінь. Це воєнні злочини. Жахливі картини із недавно звільненої Бучі показують катастрофічні масштаби цілеспрямованого й жорстокого знищення мирної нації. Це не просто злочин. Це геноцид.

Світ нині, як ніколи, зрозумів, з якою небезпечкою стикаються українці кожного дня цієї війни. Чи світ зреагує так само як і раніше — гучними словами осуду, без жодних конкретних дій? Чи стоятиме світ осторонь, поки Росія продовжує вчиняти злочини проти людяності у масштабах, не бачених з часів Другої світової війни?

Настане час для трибуналів і покарань. Тепер найголовнішою метою є зупинити продовження цього геноциду. Українці воюють, щоб повернути свої території та звільнити всіх своїх громадян від російської окупації. Вони показали сміливість, стійкість і цілеспрямованість у боротьбі за свободу, самовизначення та демократію у своїй країні. Їм потрібні тільки засоби, щоб перемогти військову «машину» Росії. США та їхні союзники мають ці засоби, але відмовляються надати їх Україні.

Побоюючись спровокувати Росію, НАТО та партнери витратили останні п'ять тижнів на розмови про те, чого вони не робитимуть і чого не надсилатимуть. Ці п'ять тижнів стали сигналом для Путіна, що світ готовий стояти осторонь, поки Росія вчиняє геноцид. Якщо Україна не отримає всього, у чому має потреби для перемоги у цій війні, то наступні п'ять тижнів принесуть ще більше жахів, ніж у Маріуполі та Бучі.

Ми звертаємось до уряду США, НАТО та міжнародної спільноти з проханням надати Україні оборонну та наступальну зброю, необхідну для того, щоб зупинити російське винищення українців в Україні. Оборонна зброя терміново потрібна, щоб захистити цивільне населення від постійних обстрілів і бомбардувань. Наступальна зброя дасть українцям змогу визволити окуповані території України та врятувати цивільних від звірств російських окупантів. Кожна хвилина окупації – занадто довга.

КОНТАКТ З БІЛИМ ДОМОМ

<https://www.whitehouse.gov/get-involved/write-or-call/>

або 202-456-1111

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ-ВОЇНИ:

Наталка Борисовська

Перший контракт зі Збройними силами Наталя Борисовська уклала, коли їй було 20 років і ще задовго до війни. Була діловодом, розвідницею, командиром відділення розвідки. Виходила з-під Дебальцевого. Вважає, що знайшла себе на рівні старшого сержанта. Її відправили в Полтаву вчитися на зв'язківця. По закінченні їй пропонували залишитися служити в навчальному центрі. Однак вона, вже оператор автоматизаційних систем управління військами, поїхала до Києва служити в 31-й полк зв'язку Повітряних сил ЗСУ. Неофіційно опікувалася строковиками, потім працювала із замполітами. У частині отримала прізвисько «Зелене Яблуко». Була однією з небагатьох в армії, хто відкрито підтримував Євромайдан.

Коли росіяни окупували Крим, написала рапорт про відправку на півострів. На пропозицію піти в батальйон «Айдар» відповіла відмовою: «Я кадрова військова, а це невідомий мені підрозділ, де зібралися цивільні люди, які не вміють поводитися зі зброєю». Але погодилася служити діловодом у 42-му батальйоні тероборони в Кіровограді (нині Кропивницький), що зараз відомий як 42-й окремий мотопіхотний батальйон ЗСУ. Також працювала в розвідці та брала участь у Дебальцевській операції.

Після того, як 42-й батальйон вивели з передової, Наталка вирішила звільнитися з ССО. Але в цивільному житті не отримала спокою: не розуміла, що робити після дев'яти років служби в армії. Коли запросили працювати в одній з організацій і займатися «інтеграцією ветеранів у мирне життя», відразу погодилася і навіть про зарплату не спитала. Також займалася пошуком вакансій для ветеранів, брала участь у проєкті «Українські амазонки», носила гостинці в шпиталь. І... займалась просвітництвом.

Залишається сержантом, хоч не раз пропонували пройти навчання на офіцерських курсах. Бо переконана, що для того, аби стати справжнім офіцером, треба навчатися не три місяці, але щонайменше п'ять років. Підтримує строкову службу для жінок. Однак вважає, що там усі й у всьому мають бути рівними. Також зауважує, що армія суттєво змінилася, відколи вона підписала свій перший контракт.

Наприкінці 2018 р. Наталя Борисовська приїхала у снайперський підрозділ, де мала побути день, однак залишилася на два тижні. А невдовзі повернулася в армію, підписала третій річний контракт і займалася в підрозділі документами, розвідкою та ін. Переконана: з ворогом не можна домовлятися, його потрібно тільки перемогти.

Про свою мрію, жінок на війні, а також про російську агресію Наталка Борисовська (**Н. Б.**) розповіла Людмилі Вусик (**Л. В.**)— референтці у справах освіти Головної Управи СУА.

Л. В. Чому Україну боронять жінки?

Н. Б. Мені 33 роки. Я на війні з 2014 р., а у Збройних Силах України — з 2009 р. Коли у 2014 р. агресор Росія прийшла в мій дім, то взагалі не постало питання, йти чи не йти захищати рідну землю. Зпоконвіку моя країна постійно була у визвольній війні. У наших жилах тече козацька кров. Особисто я пішла на війну на Донбас через те, щоб наше майбутнє покоління жило в Незалежній вільній країні — з демократичним вибором, з правом голосу та зі своїми українськими цінностями, які намагалися знищити ще при Радянському Союзі.

Я — киянка. Була на Донбасі, коли від моїх рідних прийшло повідомлення, що Росія розпочала повномасштабний наступ. У мене розривалося серце, адже 8 років я докладала максимум зусиль, що мій Київ, мої батьки не пізнали весь біль і страх війни. Тепер я в Києві. І кожна жінка, що тримає зараз зброю — боронить найперше свою Батьківщину, свій дім, свої цінності. Кожна жінка — медик, волонтер чи будь-якої іншої професії або заняття, зараз боронять Україну з тих самих причин. І іншого бути не може. Ми така нація — нація сильних і нескорених людей!

Л. В. Чим займаються жінки на війні?

Н. Б. Наші жінки займаються всім: від рятування життів до знищення ворога. Я була командиром відділення розвідки, наразі проходжу службу у взводі снайперів. Медики рятують життя. Волонтери допомагають масово з майном і забезпечують армію тим, що не змогла дати влада. Жінки обіймають бойові посади — від стрільця до командира танкового розрахунку.

На жаль, на цій війні загинула перша жінка — пілот. Вона керувала винищувачем і поклала своє життя задля знищення ворожого літака — того, який бомбив лікарні, де були діти та цивільні люди. Так жінки на війні стоять пліч-пліч з чоловіками, на рівні з ними захищаючи нашу Україну.

Л. В. Що має знати світ про нас і війну?

Н. Б. Ми хочемо, щоб світ знав, що існує така маленька країна, яка стійко виборює свою Незалежність від великої (за територією) країни-агресорки Росії.

Ми хочемо, щоб світ знав, що ми воюємо не проти армії Росії, а проти країни в цілому. Цивільне населення підтримує агресію Путіна у той час, коли наше цивільне населення об'єдналося та чинить супротив! Ми хочемо жорстких рішень від світових лідерів. І те, що ця війна наразі не в них вдома, не означає, що так буде завжди. Коли у 2014 р. у нас анексували Крим і половину Донбасу, тоді ніхто не міг подумати, що через 8 років моя країна повністю буде у вогні та крові.

Ми хочемо, щоб весь світ знав: ми вистоїмо і ми сильні, але нам потрібна підтримка, і підтримка не словом, але ділом! Ми вже довели, що гідні вступу до НАТО та ЄС — вибороли це право життям українців.

І це в той час, коли інші країни стали членами альянсу без будь-якого бойового досвіду.

Л. В. Чим Ви займалися до війни?

Н. Б. До війни я ЖИЛА і планувала народити нащадків. До війни я могла пити каву і дихати вільним повітрям. А нині ми хоронимо нащадків, нині ми виборюємо право на саме життя!

Л. В. Яка Ваша мрія?

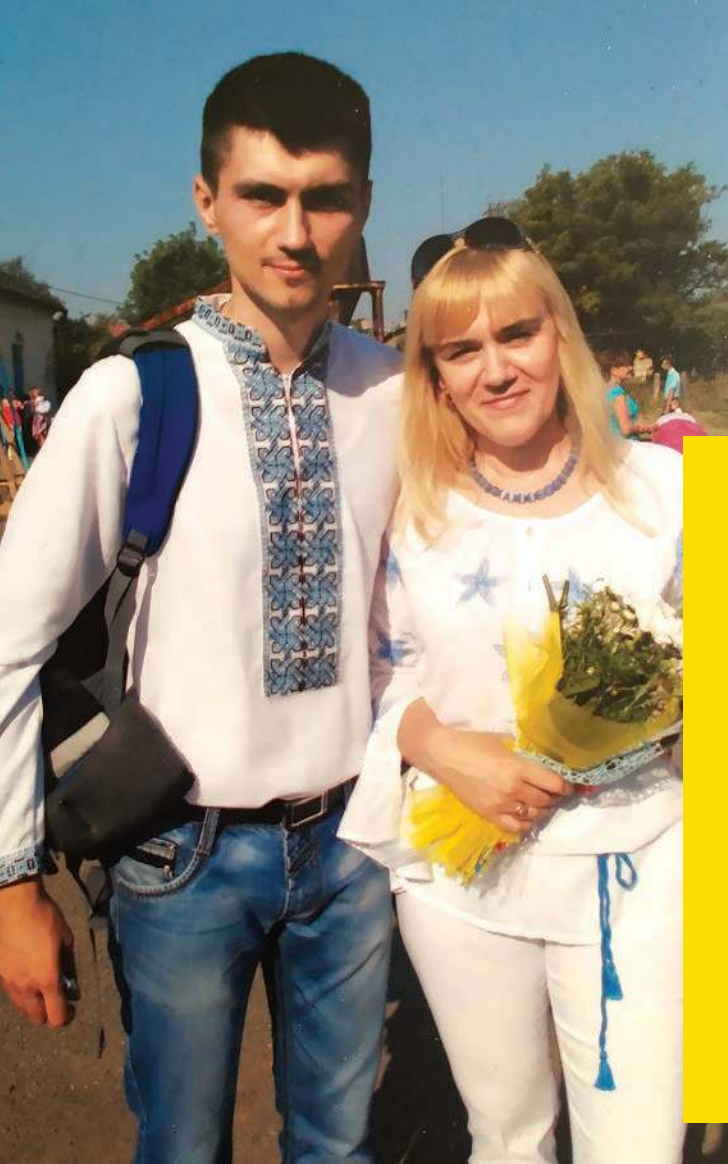
Н. Б. Моя мрія збігається з мрією всього українського народу — знищення режиму Путіна і повна ізоляція Росії як країни-агресорки! Нам не потрібен тільки МИР — нам обов'язково потрібна ПЕРЕМОГА!

«Я БУДУЮ СОБІ УКРИТТЯ, ДЕ Б СХОВАТИСЬ МОГЛА ВІД ГОРЯ...»

Валентина Матвіїв, м. Жидачів Львівської області

Валентина Матвіїв майже два роки живе з тим невимовним горем, що нині безжалісно та жорстоко спіткає тисячі українських матерів, чії сини, боронячи рідну землю від московитів, відлітають у небо Ангелами і вже звідти, за словами отця Леоніда Григоренка, підтримують своїх матерів, допомагаючи їм «узріти синів у посинілім Ісусі, наперекір невірі та страхам, Воскреслими». Бо «вони живі і рани показують усім, кого собою заслонили перед вогнем жорстоких ворогів, і ціною яких ми можемо жити. А їхня смерть — народження для Неба, а їхній відхід — це вічне життя, це вічна і щаслива Україна». Завдяки Божій милості, підтримці рідних, громади та чудовим друзям Тараса, п. Валентина не зневірилася, не впала у непоправний відчай, але, залишаючись з Богом і цілком покладаючись на Його волю, продовжує жити — заради свого сина та збереження пам'яті про нього.

На фото Валентина Матвіїв із сином Тарасом.

Думалось: минуть роковини, вляжуться емоції, принишкнуть оголені почуття і я напишу щось світліше, оптимістичніше, підбадьорливіше, насамперед заради тих татусів і матусь-посестер, яким мої дописи допомагають боротись із таким само боєм, зрештою, заради себе самої... Але не виходить... На жаль. Роковини (перші) пройшли, та емоції стали ще чутливіші, почуття — ще гостріші, а оптимізму, якщо такий і був, геть не лишилось. Бо Герої таки вмирають...

Слова «Герої не вмирають» можна повторювати, як мантру, мільйони разів, можна навіть повірити в них на якусь мить, коли їх волають мільйони. Але ця мить минає, мільйони розходяться по своїх домівках і твоя віра розсипається

у тебе на очах, як карткова хатинка. Герої вмирають... Бо твій власний дім, у якому ще вчора жив твій Герой — порожній. І як би ти не силкувався дурити себе надіями та сподіваннями, що це тимчасово, що вартує лише дожити своє життя, скільки там тих років, виділених тобі небом — вони марні. Бо приходить новий день, за ним наступний, ще і ще, а твої двері не відчиняються. Мовчить твій телефонний абонент, його вайбер пише «У мережі давно не було», а месенджер давно не світить зеленим вогником...

А ще його речі остаточно втрачають знайомий рідний запах і стають просто речами. Але ти все одно не поспішаєш позбутися їх, і все ще тримаєш на полицях протерміновані флако-

ни парфумів, шампунів, кремів для гоління — щоб торкнутися, вдихнути... Недочитані книги з закладками мовчки глипають на тебе з полиць, наче не розуміють, чому їх так довго ніхто не читає. А з усіх кутків, у всіх кімнатах, що до того доленосного часу було їм невластиво (бо не віталося їх власником) на тебе дивляться здебільшого усмінені або проникливо-серйозні очі твого Героя з десятків світилин. І саме вони допомагають тобі триматися: зійшовшись з ним поглядом, ти не дозволяєш собі ридати і кричати так, що весь світ здригнувся б, лити ріками сльози, стати до всього і всіх абсолютно байдужою, з головою занурившись у своє горе. Не маєш права: Він дивиться на тебе! Часом так хочеться про-

сто зануритись у своє горе, щоб воно повністю поглинуло тебе, розчинило, і тобі вже не треба було б з ним боротися, шукати нові й нові аргументи, щоб опиратися йому, шукати причини жити далі... Однак це був би найлегший шлях: здатися. І саме цього хотіло б горе, о, воно триумфувало б! Але не Він, твій Герой. І тому ти все ще тут, все ще шукаєш опертя, вчишся блокувати свій біль, коли він наполегливо вимагає твоєї віддачі, вчишся контролювати свої емоції, а вони страшно різні — від безпорадності до люти, від любові до ненависті. Вчишся жити з цим, щоранку знову і знову... Можна навчитися багатьох речей у світі, та жити з болем невимовної втрати й одночасно вдавати, що все налагодиться і буде... принаймні «миримо» — неможливо. Це як коли у тебе втекла земля з-під ніг чи бракне повітря для наступного вдиху, чи у твого авто відмовляють гальма і ти розумієш, що твоя зупинка — це твій кінець. Тільки на відміну від нормальної реакції людини, яка відчуватиме від цього тільки страх, ти аномально відчуваєш якесь мазохістське полегшення: «Кінець? О, і прекрасно! Нарешті!» Але, на жаль, це «нарешті» не приходиться і ти вмільйонне опиняєшся наодинці з болем, і все починається заново.

Це я до того, щоб анатомію нашого болю хоч на одну йоту зрозуміли ті люди, які радять «відпустити», «змиритись», «життя продовжується», «все буде добре». Радять навіть «всиновити» дитячко. Вірю, що з добрих міркувань хочуть підтримати, порадити, розрадити. І ми щиро всім дякуємо за це! Та, повірте, як добре було б, якби все було б так просто: відпустити, змиритись, жити далі, не озираючись, замінити кимось... Сенс життя не можна перегорнути, наче прочитану сторінку, а син був сенсом

нашого життя. Напевно, як і для більшості нормальних, люблячих батьків. Яюсь прочитала, мовляв, мета шлюбу — не в першу чергу діти, а насамперед взаємодоповнююча любов одне до одного. Частково погоджуюсь, але це коли все гаразд і ваші діти щасливі. Але коли в сім'ю приходять горе і забирає твою єдину дитину — тут слова зайві...

Ми прожили рік без сина. Яюсь вижили. Намагались вибудувати для себе якісь алгоритми подальшого існування, співіснування з соціумом, з владою, що стало неминуче, розставляти акценти на важливішому, приймати правильні рішення... Не завжди виходило. Це як у перший клас: поки не отримаєш достатньо двійок і не наб'єш синців — справжнім учнем не станеш. Ми теж вчимося. Вчимося жити без сина, його фізичної присутності, його підтримки, мудрості, турботи, допомоги. Але з непроминаючим відчуттям його духовної присутності. Бо все наше життя тепер так чи інакше крутиться навколо імені Тараса. Справи Тараса, друзі Тараса, навіть недрузи Тараса — це все тепер стало нашим. Ми тримаємось за всіх: і тих, і інших, наче за соломинку, хто хоч трішки може нам привідчинити двері в життя сина, яке ми не знали. Ми отримуємо величезний досвід, часто болючий, та здебільшого відрадний. Якби спитали, хто чи що допоміг нам вижити у цей перший, мабуть, найтяжчий рік, ми б, не вагаючись, відповіли: спочатку Господь, а потім люди.

Горе зближує близьких по духу. І не обов'язково по крові чи по попередніх дружніх стосунках. У нашому житті залишились і з'явилися нові, але тільки ті, хто близький по духу — Справжні, Вірні, Рідні. Усі решта відпали яюсь самі собою, переважно безболісно,

ТАРАС МАТВІЙВ (18 лютого 1989, Волинська область, Україна — 10 липня 2020, поблизу с. Троїцького, Україна) — український журналіст, громадський діяч, військовик. Герой України (посмертно). Закінчив факультет журналістики ЛНУ ім. Івана Франка, був кореспондентом ТРК «Ера» (2011—2012) та телеканалу TVі (2012—2013), блогером у низці видань, зокрема, «Дивись.Інфо», LV.ua, «Львівська мануфактура новин». З 2015 року — депутат Жидачівської райради VII скликання. Організатор військово-патріотичних вишколів «Лицар Удеча» та Удеч-фесту «Івана Купала». Служив добровольцем Окремої добровольчої чоти «Карпатська Січ», воював у Пісках. У вересні 2018 р. отримав військове звання молодшого лейтенанта; з грудня 2019 р. проходив військову службу на посаді командира взводу у 24 ОМБр. Загинув 10 липня 2020 р. під час ворожого мінометного обстрілу позицій Об'єднаних сил України поблизу с. Троїцького Попаснянського району на Луганщині.

МАТЕРІ ВОІНА

Валентина Матвіїв

Одні казали їй: «Пишайся сином!»
А інші: «Нащо він туди пішов?!..»
Гірчило їй від слів таких полином,
А часом аж холола в жилах кров...
І як таке ви можете казати
У вічі цим найкращим матерям,
Які зростили мужнього солдата,
Що не віддасть України ворогам?!
Чи ж не бажала б мати йому долі,
Далекої від клятої війни?!
Щоб він у хаті жив, а не у полі,
Щоб на очах росли його сини!
Та він обрав собі таку дорогу,
Щоб потім міг сказати своїм сином:
«Я все зробив, сини, для перемоги,
Аби здобути долю й волю вам».
Отож, коли лунає сміх дитячий
Поміж щасливих мирних ваших днів –
Згадайте матір, що десь тихо плаче
І молиться за воїнів-синів.

наче так і мало бути. Та ми не засуджуємо, не ображаємо, не гніваємося: часто не кожен здатен винести навіть своє горе, а тут чуже, та ще й таке! Однак на їхнє місце прийшли інші — Наші.

Хочеться подякувати. Усім тим, хто залишився і прийшов. Хто брав участь у нашому житті весь цей рік, у різний спосіб. Кожен із вас знає, в який, навіть краще, ніж ми. Адже ми можемо не знати про ваші тихі молитви, про ваші добрі наміри й справи, які підтримали нас в той чи інший період цього року. Кожен із вас знає, скільки разів він набрав (чи не набрав) наш телефон або взяв слухавку, щоб вислухати. Скільки разів запропонував допомогу чи якусь послугу, скільки разів поділився дорогими для нас спогадами про сина, скільки подарував нам свого часу, уваги, тепла, любові. Скільки зробив приємних несподіванок, присвятив віршів, склав пісень, написав картин, подарував квітів, поставив свічок, промовив молитов. Ви продовжили нашого Тараса у військовій школі його імені, вшанували на фестивалях та у футбольних і шахових турнірах. Його йменням назвали проспект і рідну школу. Встановили гранітні дошки й пам'ятник. Зняли два неймовірно глибоких за сенсом і змістом документальні фільми. Ви говорили про Тараса на шпальтах газет, з екранів телевізора, на радіоефірах, в соцмережах, в школах і бібліотеках. Ви згадували його на різних трибунах — від зали Верховної Ради до менших, скромніших. Ви не забували нас, батьків. Запрошували на заходи, де вшановували сина, давали слово на телефірах, цікавились наболілим. Піклуючись про наш психоемоційний стан, влаштовували нам духовні й оздоровчі подорожі. Все це разом можна об'єднати під назвою «співучасть» — СПІВУЧАСТЬ до нашої велетенської втрати штовхала вас робити ці вчинки, які й допомогли нам ВИ-ЖИ-ТИ. Бо наодинці людина може успішно впоратися зі своїм щастям, а от з горем — ніколи.

Попереду — життя. І одному Богу відомо, що Він для нас приготував. Не виходять з голови слова Тарасового комбата Джемілья Ізмаїлова на відкритті пам'ятної дошки: «...пам'ятайте, в якому мороку доведеться тепер жити його батькам». У мороку... без ілюзій. Ми всюди шукаємо Світла, але тінь горя наздоганяє нас: де б ми не були, що б не робили, з ким би не зустрічались. Ми шукаємо нових сенсів, нових наповнень, але попередні настільки були великими та світлими, що теперішні тьмяніють перед ними. Минуле вже ніколи не дасть нам стати колишніми. Так, надіюсь, ми знову навчимося радіти маленьким радощам, тішитись малим втіхам та усміхатися. Але нам вже ніколи не розправити крила настільки, щоб дотягнутися до того великого Світла, яким був сенс нашого життя — наш єдиний син.

Тільки не жалійте нас — цього нам справді не треба! Жалість теж вбиває, повірте. Не співчуйте голосно — співчуття зробить нас слабкими. А ми ж маємо бути сильними — цього хотів Тарас, коли обрав шлях військового. Просто будьте СПІВ-УЧАСНИ-КА-МИ! Нашої втрати і нашого намагання повернутися хоча б на 90 % до попереднього життя. Просто завжди будьте десь поруч, бо ж у кожного своє життя. Просто знайте, що ми десь є. Просто пам'ятайте нашого сина. Просто продовжуйте його, читайте, надихайтесь, вчіться в нього. Просто любіть...

Просто знайте, що нас таких є чимало по Україні, і ви нам потрібні - Справжні, Вірні, Рідні, Наші... Наші ж діти поклали життя й за майбутнє ваших.

ПЕРЕПЛЕЛОСЬ

МИНУЛЕ З СЬОГОДЕННЯМ: історія повторюється...

Ляриса Зелик, 64-й Відділ
ім. Іванни Рожанковської, Нью Йорк

• Сьогодні чомусь в мене є найбільший день плачу — 1 березня 2022. Плачу за всіма молодими бійцями, які героїчно загинули. Плачу і молюся за всіх тих героїв, які залишилися в Україні та готові боронити свою Батьківщину. Не могла здержати сліз, як вінчалася молода пара, а за кілька годин молоді змінили вишиванки на військові уніформи і зі зброєю в руках пішли боронити свій край. Зворушена до сліз підтримкою Metropolitan Opera — співом «ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА». Сльози котяться, коли читаю глибокі вірші Василя Махна. Зі сльозами в очах спостерігаю велику посвяту наших сусідів-поляків і їхню жертвну поміч українським втікачам. Стискає мені горло образ останнього поїзда, до якого втискаються сотні людей — особливо жінок з малими дітьми. І цей образ нагадує мені моє сильне, давнє переживання, яке я пробувала забути: останній поїзд у 1944 році. Наша родина пробує дістатися до нього разом зі сотнями втікачів від більшовицької навали. Товпа несе всіх, і ми не зчулися, як опинилися всередині вагону... Поїзд зачинає рухатися і ми з жахом бачимо, що тато залишився на пероні. Наш з сестрою розлучливий плач-крик і благальний погляд тата зворушили серце чоловіка, який

останками сил втягнув тата крізь вікно. І тут я не тільки здержую сльози, але плачу, плачу і молюся за всіх: за тих, що загинули, за тих, що втікають, і за тих, що залишилися. Тримай їх всіх, Господи, у своїй опіці.

• Історія повторюється! Чомусь знов мої переживання із 1940 р. не дають мені спокою. Думала я, що 80 років досить, щоб їх заховати десь на дні моєї душі та забути про них. Але, спостерігаючи за трагічними подіями в Україні нині, пригадую трагічні дні Другої світової війни. Коли дивлюся на тисячі втікачів з дітьми, клунками, песиками і котиками, то бачу нашу родину, як ми втікали від більшовицької навали. У 1945 р. після розбомблених поїздів і підірваних мостів нам не було іншого виходу, як тікати пішки. Попереду — американці, позаду — більшовики, а ми — посередині. Війна закінчується, всюди хаос, ніхто не знає, що зробити з нами, втікачами, а ми молимося, щоб не попаси назад у більшовицькі руки. І от серед тих жорстоких подій, тої жахливої темряви замиготів ясний промінчик: ми зустріли американського вояка, який, почувши нашу мову, сказав кілька слів до нас по українськи. На наше наївне прохання, щоб якось пропустили нас попереду американців і подальше від

більшовиків, він, бідака, відповів ламаною мовою: «со я мозу, ніц не мозу». (Він і його батьки народилися в Америці.) І той несподіваний промінчик і наше жалісне прохання розвіялися, як дим. Залишилися тільки в руках кусок мила і чоколяда, якими обдарував нас цей вояк. І так ми дійшли до американської зони пішки — а це близько 200 км. Тепер, через 80 років, задаю собі два запитання. Перше: чому ми, діти (я і моя сестра) не мали тоді такого потужного почуття страху та небезпеки і не відчували воєнного жахиття? Бо біля нас все були мама і тато — наші ангели-хоронителі. Одним дотиком руки, вимушеною усмішкою давали нам надію, спокій і запевнення, що все буде добре. Що вони тоді переживали, я розумію аж тепер, коли маю дітей і внуків... Друге запитання, що мене мучить: чому ми в родині ніколи про ці воєнні переживання не говорили, навіть не згадували? Тільки раз мій тато написав одне речення у своїх довгих споминах: «Це було пекло, з якого ми не думали, що вийдемо живі». А тепер це пекло переживає вся Україна. А ми тут, у діяспорі, молимося, щоб це пекло якнайскорше розвалилося і щоб над Україною замайоріло мирне, погідне, соняшне, Господне Небо.

About Our Orphans in **UKRAINE...**

Oka Hrycak, Chair, UNWLA Social Welfare Committee

The Opiky Syrit center winter camp.

The world of many of our orphans in Ukraine changed as Russia initiated war. According to UNICEF, prior to the war, there were 100,000 orphans in Ukraine, and most lived in orphanages. This is the highest rate in all of Europe.

Just today, I had a moving call from a new UNWLA member-at-large. She shared the story of 30 orphans under the age of one who were transferred from Kharkiv to a monastery in Ivano-Frankivsk. The infants are safe, but the food prepared lovingly by the monks does not match the nutritional needs of infants. Nadia reached out to friends, and together they raised funds to send to the orphanage for the necessary formula and baby food.

Oleksei Kahan is the director of the Otchyi Dim (Отчий Дім – Father’s House) orphanage in Pokrovsk, Donetsk oblast. The UNWLA became acquainted with this orphanage six years ago when they reached out to our organization. Over the years, the UNWLA has continued its support and has become familiar with the needs of the orphanage. Twice a year, we delivered funds for clothes. The children had the opportunity to shop for jackets and footwear of their own choosing. For three summers, prior to the pandemic, the chil-

dren from Otchyi Dim had a chance to spend a week at the sea. Joyful times of swimming, crafts, games, and spiritual activities brought a wonderful change to their usual routines. In this time of war, Oleksei Kahan reports that 38 of the children have travelled through Poland and are now safe in Germany.

The UNWLA has a long-term friendship with programs at Saints Peter and Paul Garrison Church in Lviv. The Opiky Syrit center (Центр Опіки Сиріт – Orphan Care Center) is headed by Father Roman Prokopecj. Under his direction, 40 orphans reside and attend classes at the center. There’s opportunity for fun: children take part in a Cooking Club, in an intramural soccer team that plays other “internati” and has earned a championship, in crafts activities such as icon painting, and in spiritual gatherings that include time for prayer. Among the highlights of the year are the summer and winter camps in the Carpathian Mountains that are supported, joyously, by the UNWLA.

During the summer camp, the children enjoy hiking and outdoor games in the fresh air. The winter camp, last held in January of this year, brings opportunities

for sledding, fun in the snow, games, talent performances, and spiritual gatherings.

The Opiky Syrit center has a close relationship with the Chaplaincy program at the church. Father Yurko Ostapyuk heads the program, working primarily with students from local colleges and technical schools. The students enjoy spending time with the orphans during the year, playing games and sports, and doing crafts. Perhaps most challenging and satisfying is the mentoring they do as counselors to orphans and the children of wounded and fallen soldiers from Donetsk oblast in the summer and winter camps, supported through donations from UNWLA members.

But things have changed for the programs at Otchyi Dim and Saints Peter and Paul Garrison Church. The Opiky Syrit center has changed in this time of war. On February 24, Father Roman and his staff, joined by Father Yurko, had to make quick decisions. One of those was to take the children to Poland. Although Lviv was relatively safe, the coming days were unpredictable. The center became a Coordinating Center – a refugee shelter that now houses displaced mothers and their children. It is also a haven for people fleeing their endangered homes and now in need. Food, clothing, and personal hygiene products have been made available – a full 200 tons worth. That’s not a misprint!

The Chaplaincy offers support to those traumatized by war. Students gather to connect, reminisce, ponder the next day, and the future. With guidance from professionals, the Chaplaincy students counsel groups of people victimized by their circumstances, providing outlets for emotions as they discuss questions raised by war, separation, fear, and loneliness.

At this writing, we, in the U.S., and people across the free world feel the war. In the midst of daily life, we replay images of terror in Ukraine. Ukraine is strong. To the best of our UNWLA abilities and with the help of many, many organizations, communities, and friends, the need for humanitarian aid, food, shelter, medical supplies, and money for soldiers, for our orphans, and for those in need has been supported at a high level. The UNWLA is ready, shoulder to shoulder, to meet the path to freedom with Ukraine.

Slava Ukraini! Heroyam Slava!

Chaplaincy counselor with children in Donetsk.

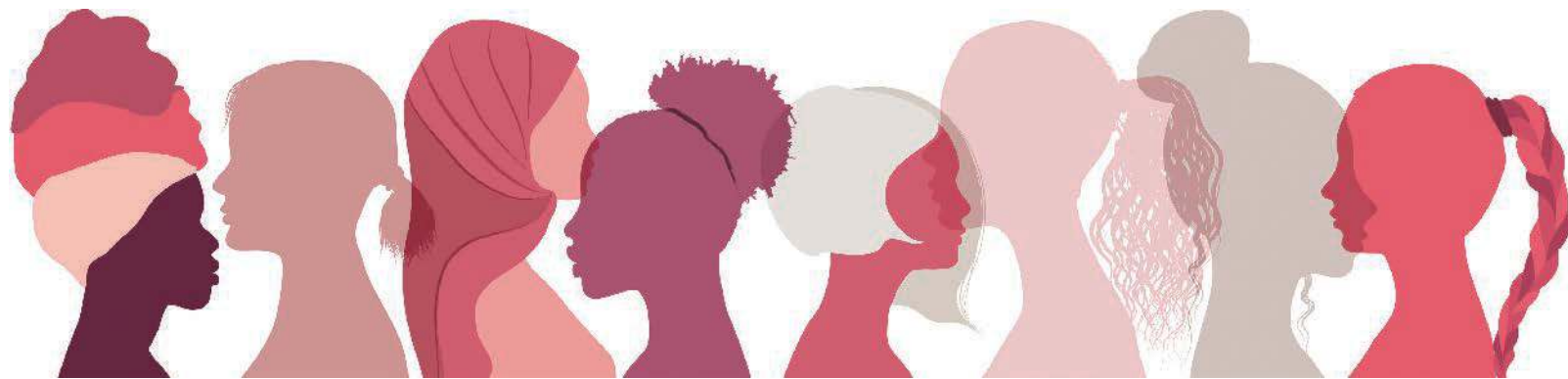
Children on a camp hike.

At the amusement park in Donetsk.

Otchyi Dim children modeling their new jackets.

ПОЧАТОК ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ

та причетність до неї українських радикалів

Анна Андреєва, магістрантка СУА Українського Католицького Університету

Час прискорює рух, події за подіями – як калейдоскоп. У багатьох сферах жінки зрівнялися з чоловіками, а в деяких навіть досягли більших успіхів. Але хочеться уповільнити час, пронизати думкою товщу подій, подивитися очима тогочасної людини на зміну світогляду в напрямі від традиційного до модерного суспільства.

Неупередженими, доступними і достовірними джерелами є листи. Саме з аналізом листів до жінок і про жінок було пов'язане моє магістерське дослідження, яке вдалось здійснити завдяки фінансовій підтримці Союзу Українок Америки та яке написано під науковим керівництвом п. Остапа Середи.

Іван Франко (у центрі), Ярослав Рошкевич (праворуч), Іполит Погорецький (ліворуч)

Нам важко це уявити, але ще в середині XIX ст. більшість дівчаток не мали доступу до шкільної освіти, і, як наслідок, були неписьменими. Початкову або сімейну освіту могли дозволити лише заможні інтелегентні родини, в Галичині це переважно родини священників. Відповідно жінки не були готові до суспільної праці, а найважливішою подією у їхньому житті було одруження.

Під впливом Михайла Драгоманова молоді інтелегенти – вихідці з сільських родин – Михайло Павлик та Іван Франко починають осмислювати і пропагувати передові на той час погляди. Михайло Павлик пропагує теорію «вільної любові» — люди мають бути вільними у своїх почуттях і вчинках (як птахи), сходитися, коли є почуття, і так само швидко розлучатися. Ці мотиви пронизують його літературні твори й листи, і найповніше викладені в його промові під час судового засідання. Він стає на захист жінок, які народили дитину поза шлюбом. Адже до цієї події причетні двоє, то чому потім має страждати лише жінка і ні в чому не винуватий «плід кохання»?

Листи Івана Франка відкривають нам внутрішній світ письменника, зокрема його прагнення змінити світоглядні засади на жіноче питання. Але, разом з тим, його епістолярій — це поема, особливо листи до його першого кохання Ольги Рошкевич. Як відомо, Іван рано залишився сиротою, і щоб якось поліпшити матеріальний стан, займався репетиторством. Його учнем і другом був Ярослав Рошкевич (брат Ольги), син пароха з села Лолін. На канікули Франка запрошували в гостинний дім священника. Михайлина (сестра Ярослава та Ольги) згадує про враження від першої зустрічі з поетом: «Вразило мене його убрання; і так, як нині, ще бачу його в чорнім довгім сюртуці, в крацястих штаних, в чоботах з довгими халявами, а від того убрання відбивав чорний м'який капелюх з широкими крисами...» А ще розповідала, що Франко поведився досить дивно, не вмів поводитися за столом.

Знайомство з Ольгою змінило його життя. Зачарований юнак у листах намагається висловити свої почуття й отримати взаємність. Перший лист закінчується жартівливою припискою «Козак півник, Коло боку віник». У наступних листах уже було освічення в коханні, а також висловлені погляди на виховання майбутніх дітей. І чи не в кожному листі — спонукка до літературної праці, до збору етнографічних матеріалів, а саме ладканок (обрядових пісень під час весільних подій), до описів сільських звичаїв святкування календарних і сімейних свят, інтер'єрів осель різних верств населення.

Коли Іван Франко потрапляє у в'язницю, то батько Ольги стає категоричним – одруження не буде. Закохані ще довго перепишуться, але приховано й конспіруючись: соком цибулі (щоб потім проявити) та крапками позначаючи літери в книгах... Але не судилося їм бути разом. Ольга виходить заміж за іншого та посилає Іванові карамельок як весільний дарунок. Однак такий крок не був кінцем у їхньому спілкуванні. Ольга вийшла заміж за іншого, щоб мати свободу і вільно, без заборони батьків, спілкуватися з Іваном. Поет на такі взаємини не погоджується, пропонує спілкуватися лише на літературні теми.

Ще одна лінія листів Франка – листування з поетесами Юлією Шнайдер (Уляною Кравченко) і Климентиною Попович. Заохочення до літературної діяльності, сприяння у виданні їхніх творів, роздуми про стосунки чоловіка та жінки, про важливість загальної рівної з чоловіками освіти для жінок...

І вже 30-літній Франко зрештою одружився. Його обраницею стала 22-річна Ольга Хоружинська — також сирота, з гарною освітою. Цей шлюб став певним символом злуки Західної України з Наддніпрянщиною. Ольга стала вірним соратником і помічницею Каменяра, погодилася віддати посаг на видавничі потреби.

Нині жінки мають вільний доступ до освіти та вибору професії. Вони обирають та можуть бути обраними до органів влади. І багато в чому це заслуга радикальних інтелектуалів Галичини тих часів.

Іван Франко з дружиною Ольгою Хоружинською

ВДЯЧНІСТЬ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

*від Анни Андреєвої, магістрантки СУА
Українського католицького університету*

Висловлюю вдячність Союзу Українок Америки за можливість долучитися до вивчення історії та культурної спадщини в Українському католицькому університеті. Програма навчання дуже насичена і цікава, викладачі неймовірно ерудовані та доброзичливі. Трохи сумно, що більшість навчальних дисциплін були онлайн (у зв'язку з пандемією). Але була нагода відвідати декілька занять і заходів наживо.

Особлива вдячність чудовому науковому керівнику Остапові Середі, який постійно був на зв'язку, і саме завдяки йому я змогла написати й захистити роботу. Також щиро дякую викладачам Центру СУА з жіночих студій, які постійно організовували й долучали мене до лекцій з питань жіночої історії. Надзвичайно корисними і цікавими були заняття, які проводили Оксана Дудко («Жінки у війні та революції, 1914 – перша половина 1920-х рр.») та Володимир Маслійчук («Жінка та історія: українська література»).

Згадані навчальні курси мені дуже сподобались. На заняттях я детальніше ознайомила з жіночою історією. Насправді навіть сумно закінчувати магістратуру, усвідомлюючи, що більше не буде навчальних заходів, переживань і нових викликів. Проте я задумуюсь над продовженням навчання в аспірантурі, а тому сподіваюся, що навчальні та наукові процеси мене ще чекатимуть у майбутньому.

Величезна вдячність Союзу Українок Америки, що не пориває зв'язку з рідною землею, усім союзницям, які допомагають українській молоді здобувати якісну освіту. Без Вашої фінансової підтримки освіта в УКУ залишилася б для мене недосяжною мрією.

Нехай Бог посилає Вам всілякі гаразди за щедрість Ваших сердець!

Ukrainian National Women's League of America, Inc. Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

Вітаємо із Днем Матері членство Союзу Українок Америки та спонсорів Стипендійної Акції СУА! Бажаємо провести цей день з молитвою на устах за матерів в Україні, що знаходяться у небезпеці й тривозі не тільки за своє життя, але також за своїх дітей. Пречиста Богородице Діво Маріє, візьми їх під свою опіку та бережи від всякого зла.

Happy Mother's Day to UNWLA members and sponsors of the UNWLA Scholarship Program! On this Mother's Day, pray for the mothers of Ukraine, and their families, who are struggling with the ramifications of the war in Ukraine. May the Blessed Virgin Mary guide and protect them from all evil.

Надія Яворів, референтка стипендій СУА, та всі членки Комітету стипендій СУА

З нагоди / On the Occasion

Happy 101st Birthday to Dr. Ulana Loza, a long-time sponsor of the Scholarship Program. Thank you very much for giving us the opportunity to help Ukrainian youth in Brazil, in other countries, and for the past 30 years in Ukraine to achieve their goals and become professionals. May God bless you! On their behalf – Бажаємо Вам Многих і благих Літ!

Nadia Jaworiv, UNWLA Scholarship Chair

У пам'ять / In Memory Of

In loving memory of my mother, **Ludmila Wasynczuk**, a dedicated member of UNWLA Branch 74 in Chicago, please accept my donation of \$2,640 to the UNWLA Scholarship Program.

Andrew Wasynczuk, Westwood, MA

Пожертви від 22 лютого до 11 березня 2022 р. February 22 – March 11, 2022, Donations

- \$2,640** Andrew Wasynczuk (74)
- \$400** Christine Bonacorsa (86)
- \$330** Stephen W. Nachesty, Anna Tychanski (47), UNWLA Branch 3, UNWLA Branch 30
- \$300** Dr. Ulana Loza (49), Mary Tomorug (86)
- \$220** Lieda I. Boyko (56), UNWLA Branch 78, UNWLA Branch 134
- \$21** Renata Bihun (28)

Thank you for your generosity.

Щиро дякуємо за Вашу благодійність.

*Люба Більовщук, член Комітету стипендій СУА
UNWLA Scholarship Committee Chair 1993–2002*

UNWLA, Inc. Scholarship / Children-Student Sponsorship Program

P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024

Phone/Fax: 732-441-9530

nazustrich@verizon.net

PEDIATRIC BURN VICTIMS / ДІТИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ОПІКІВ В УКРАЇНІ

\$12,769.64 collected as of March 3, 2022

- \$2,000** Andrei Kachala Charitable Trust; George A. Singer
- \$1,440** UNWLA Branch 54
- \$1,000** UNWLA Branch 12 group collection
- \$1,000** UNWLA Branch 75; Romana Rainey Pope
- \$600** UNWLA Branch 91
- \$500** UNWLA Branch 113
- \$300** UNWLA Branch 12
- \$250** Anna Denysyk
- \$200** UNWLA Branch 43
- \$102.53** Michele Calamia; Andrij Chornodolsky; Oksana Krushelnysky; Natalie Pawlenko
- \$100** UNWLA Branch 142; Luba Bilowchtchuk; Karen Chelak; Yuri Deychakiwsky; Nadia Deychakiwsky; Dianna Korduba Sawicky;
- Christina Saldana; Halyna Traversa; Martha Wiegand in honor of her godson **Nicholas Deychakiwsky** for his January 23 birthday; Veronika Williams; Laura Zaika; Hanna Zyruk
- \$98** UNWLA Branch 98
- \$90** Tetyana Bedrus
- \$51.52** Leah Hynansky
- \$50** Ivanna Cipriano Martenyak; Olga Demjanczuk; Ulyana Dutka; Carol Friel; Lydia Jachnycky; Nadia Jaworiv; Ola Novak
- \$30** Nadia L. Purnell; Nataliya Shmoron
- \$25** Maya Lew; Luba Mudrii; Alice Olenchuk; Olya Szylo
- \$20** Olga Zhylych

CUA / UNWLA

BAVUSI FUND / ФОНД БАБУСЬ

\$500	UNWLA Branch 56
\$100	Orest & Lydia Bilous Family Foundation; Nadia Deychakiwsky у пам'ять кузена Івана Шаруна , що відійшов у вічність в Україні у січні 2022 р.

GENERAL FUND / ЗАГАЛЬНИЙ ФОНД

\$750	Campbell Soup Company matching donation of Marta Mulyk
\$23.50	Anonymous

ORPHANS FUND / ФОНД СИРИТ

\$100	Roxolana Saciuk in memory of Maria Saciuk-Jusefowytch
-------	--

OUR LIFE PRESS FUND ПРЕСОВИЙ ФОНД «НАШОГО ЖИТТЯ»

\$750	UNWLA Branch 56
\$100	Sophie Koshiw
\$2	Halyna Harmaty

OXYGEN FOR LIFE / КИСЕНЬ ДЛЯ ЖИТТЯ

\$500	Detroit Regional Council
\$300	Oleg Mandryk

SPIRITUAL REBIRTH OF UKRAINE ДУХОВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

\$1,000	Christine Prynada-Demidenko in memory of her son Danylo Demidenko , a U.S. Marine veteran, who passed away on January 26, 2022, at the age of 32
---------	--

WAR VICTIMS FUND ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ ВІЙНИ ГІДНОСТИ

\$14,000	Daniel Kashimer
\$1,000	UNWLA Branch 56
\$204.56	Elizabeth Litzinger
\$102.53	Heather Stauder
\$100	Natalia Kitt in memory of her cousin George Rakowsky ; Priscilla Shadburne
\$75	Laurie Green in honor of the Babij family in Connecticut
\$26.01	Gaile Herling
\$25	Linda Mihlek
\$20.91	All That Glitters
\$15.80	Janice Becker

TO ALL OUR READERS AND SUPPORTERS,

Since February 24, the UNWLA has been overwhelmed by the outpouring of generosity, caring, and support for our brothers and sisters in Ukraine. Those donations — from individuals, families, corporations, health care institutions, service providers, and many, many others — are simply too numerous to list in the magazine. We will list all donors on our website in the coming weeks. In the meantime, once again, we thank everyone for helping us bring urgently needed humanitarian aid to Ukraine.

УСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ ТА ПРИХИЛЬНИКАМ

З 24 лютого Союз Українок Америки накрило хвилею неймовірної щедрості, турботи та підтримки наших братів і сестер в Україні. Цих пожертв — від окремих осіб, родин, корпорацій, медичних установ, закладів і багатьох інших інституцій — надто багато, щоб їх перелічити у журналі. У наступні кілька тижнів ми розмістимо список усіх жертводавців на нашій електронній сторінці. Між тим, дозвольте знову подякувати кожному, хто допоміг нам надати Україні невідкладну гуманітарну допомогу.

**Ukrainian National
Women's League
of America, Inc.**

February 24 – April 4

\$909,408.70

raised for humanitarian
relief in Ukraine

4,462 individual donations

To donate, please visit unwla.org

ВОНА ЗБЕРІГАЄ УНІКАЛЬНУ УКРАЇНУ

НАВКОЛО СЕБЕ І В СОБІ

Тіна Пересунько, стипендіатка Програми імені Фулбрайта. Нью Йорк — Київ

Любов Волинець — головна кураторка Українського музею та бібліотеки у Стемфорді, завідувачка колекції народного мистецтва Українського музею в Нью Йорку, авторка видань і статей з етнографії, історії України, українського образотворчого та ужиткового мистецтва, кураторка багатьох виставок, майстриня традиційної української вишивки, почесна членкиня Союзу Українок Америки та Пласту (нагороджена відзнакою «Вічний вогонь у сріблі»), просвітниця та активна діячка культури української діаспори в США. У 1996 р. отримала ватиканську нагороду — Хрест «За заслуги перед Церквою і Папою». У березні 2018 р. нагороджена орденом Княгині Ольги третього ступеня.

Довголітня та активна членкиня 64-го Відділу ім. Іванни Рожанковської, Нью Йорк.

На фото Л. Волинець і Т. Пересунько.

Хочу розповісти вам про чудову українську інституцію у США, а особливо про її очільницю — п. Любов Волинець (Lubow Wolynetz).

Кураторка колекцій Українського музею та бібліотеки у Стемфорді (Ukrainian Museum and Library of Stamford), найстаршої української установи в Північній Америці. Тут зберігаються тисячі раритетних експонатів: книжки й періодичні видання (більше ніж 70 тис.), фотографії української імміграції, колекція унікальних картин (більше ніж 3 тис.), українські марки, гроші, одяг, рушники та багато іншого. Тут же міститься й моя улюблена колекція звукозаписів, де познайомились раритетні платівки «Щедрика» і «Carol of the Bells».

Колекція музею та бібліотеки формувалась з 1930-х рр. жертвами української громади.

Заснував установу єпископ Костянтин Богачевський, котрий одразу розпочав збір предметів українського мистецтва. Перший експонат — ікону Богоматері Олекси Новаківського — подарував музею митрополит Андрей Шептицький. Згодом цінні речі надсилали з України, багато збирали тут. Найбільше цим опікувалися священники, котрі вважали своїм обов'язком збирати й передавати до музею свої збірки. Закликали до цього і своїх парафіян. Українці слідували також за аукціонами. Так, на одному з них у 1960-х рр. художник Святослав Гординський побачив викрадені комуністами з Києво-Печерської лаври дяконські ризи (1700-х рр.) Тоді громада скинулася грішми та викупила унікальні речі для зберігання в музеї.

Нині свої приватні архіви передають сюди відомі українські

діячі Америки (також планує передати архів свого чоловіка, композитора Ігоря Соневицького, і п. Наталя Соневицька). Деякі архіви люди навіть підкидають. Якраз нещодавно, каже п. Люба, хтось підкинув під двері цілих 20 коробок книжок.

Люба Волинець, яка заслуговує ширших інтерв'ю, народилась у 1938 р. у Карпатах. Тато — гуцул, мама з Поділля. Виїхала з України з родиною у 1944 р., втікаючи від більшовицької окупації. Їхали, йшли, бігли на Захід, услід за німецькою армією, яка відступала. Жили, де прийдеться: в залізничній будці, у шпиталях, у добрих людей. Пані Люба пригадала один епізод свого дитинства, який назавжди змінив її характер. Дорогою до Чехословаччини їхній потяг почали бомбити німці. Її тато, залізничник, почувши літаки, наказав усім тікати в поле. У вагонах

їхало багато українців з родинами та дітьми. У п. Люби була сестричка й братик — обох батьки взяли на руки. Вона ж лишилася сама. Побігла в поле й загубилася. Довго бігла. Потім впала у скирту і почала молитися. У цей час довкола падали бомби. Була тоді ще геть дитиною. А після того стресу згадує, що змінилася в характері — стала інтровертною, шукала урівноваженого спілкування з людьми, оминала сварки, непорозуміння, любила працювати на самоті. Інший випадок, коли познайомилася з німцями. Точніше німкенями. Якось тато повкидав їх через вікна до вагона, де сиділи заможні німецькі пані. Одна з них годувала свого сина. Яйця, серветки, все парадно. Коли закінчила, взяла серветку зі шкаралупою й демонстративно висипала сміття у візочок, де сидів маленький братик п. Люби — Ігор...

У 1946 р. дісталися табору біженців у Регенсбургу. Там жили до 1949 р. Пані Люба навчалась у добрій українській школі, де був навіть хор. «Співали українські пісні американським генералам», — жартує. Утім і надалі залишався страх перед більшовиками. Ті їздили по таборах і «вертали українців назад на родину». Деякі від страху потрапити до рук комуністів «поповняли самогубство». Найбільше видавали українців советам британці. «Дуже важко було перший рік, заки Захід побачив, чим комунізм пахне, і що вони хочуть», — згадує п. Люба. Нарешті почали шукати зв'язків з Америкою, де жила кузинка її мами. Тато писав до церковної газети «Шлях» оголошення про розшук родичів за океаном. Кузинка відгукнулася, вислала «спонсорські аплікації» і допомогла родині переїхати до Нью Йорку.

Кілька тижнів жили у Брукліні, потім переїхали в Мангеттен на

Український музей і бібліотека у Стемфорді

9-ту вулицю до одного українця, власника будинку. Допомагали йому доглядати за житлом, тож мешкали безплатно. У цей час тато працював на фабриці, де шили матраци. З початком корейської війни фабрику перетворили на військову. На жаль, тато помер рано, в 49 років. Їхня мама залишилася сама з трьома дітьми. Працювала на трьох роботах. Оскільки була дуже вправною кравчиною — «шила шуби мільйонерам», то мала, хоч і тяжкий, але постійний заробіток. Прожила довго, аж до 104 років. Вела здоровий спосіб життя, щодня робила довгі піші прогулянки по Нью Йорку.

Пані Люба закінчила магістратуру з бібліотекарства у Колумбійському Університеті, після чого у 1961 — 1969 рр. працювала у слов'янському відділі Нью Йоркської публічної бібліотеки. Саме там, згадує вона, відкрила для себе україніку. Приходили до читальні Є. Маланюк, Ю. Шевельов, Ю. Лавриненко — «дискутували своє минуле при кавках».

Невдовзі вийшла заміж, народила двох синів (один з них працює продюсером у Голлівуді).

Викладала українознавство в українській школі Нью Йорку. Ставила там свої вистави, писала сценарії. Одного разу її «Гуцульське весілля» побачив владика Лостин. Після чого пішов за куліси і сказав п. Любі: «У понеділок хочу, щоб Ти приїхала до Стемфорда». Це був 1982 р. І вона поїхала. Стала там викладати українську мову, літературу та історію для семінаристів, серед учнів був і отець Володимир Мальчин (Volodymyr Malchyn). «А тепер йди й зорганізуй музей», — сказав їй невдовзі владика. І вона зорганізувала. Відтоді тут працює. Дбає за музейну, дослідницьку та просвітницьку роботу установи. Нагадаю, що це саме вона показала мені і всім нам відео з Олександром Кошицем! А її син (продюсер з Голлівуду) зробив його якісний цифровий запис.

На пам'ять пані Люба подарувала мені кілька цінних книг і платівок з музейної колекції, серед них — раритетні записи «Щедрика» і «Carol of the Bells». Буду вдома слухати, згадувати з вдячністю та навіть смакувати деякі й свої музейні плани.

100 AND GOING STRONG!

Patricia Zalisko, Press Secretary, Branch 56, North Port, FL, and Anna Macielinski

Photo: Bohdana Puzyk

Maria Bojduj received a Certificate of Honor from the UNWLA and Branch 56 in celebration of her 100th birthday.

Photo: Bohdana Puzyk

Maria with members of Branch 56 who helped celebrate her 100th birthday.

Photo: Anna Macielinski

The 100th birthday cake from Branch 56.

There was quite a party in North Port in late March as Branch 56 celebrated member Maria Bojduj on her 100th birthday. Maria was presented with a beautiful cake, gifts, and a *hramota* (certificate) from the UNWLA honoring her on this major milestone.

The youngest of seven children, Maria was born in 1922 in Horohiv, Ukraine, to Mykola and Helena (Olenchenko) Hejzler. Displaced from her remaining family at the end of World War II, Maria entered a post-war refugee camp in Germany, where she married and had a daughter. Under the Displaced Persons Act of 1948, the young family immigrated to the United States in 1949. Maria's family settled in the Detroit area, where she lovingly raised her two children while also working for the Ford Motor Company as a car seat seamstress for twenty years. She was an active member of UNWLA Branch 76 of the Detroit Regional Council.

After retirement, Maria helped care for her two grandsons, and then in 1978 moved to southwest Florida, where she became an active member of the Ukrainian American community in North Port. Serving on the Board of St. Andrew Religious and Cultural Center (Oseredok), first as Social Welfare Chair and more recently as Treasurer, she was recognized by the membership with the title Honorary Member (Pochesna Chlenka). She enjoyed singing with the St. Andrew's Ukrainian Orthodox Church and Hromadskij choirs. As a member of UNWLA Branch 56 in North Port, she actively supported branch events over the years, but has limited her participation recently as she approached her 100th birthday.

Maria enjoys visits from her children, Anna Macielinski of Michigan and William Bojduj of California, her three grandsons, and her six great-grandchildren. She lives in her own home, takes pride in her surroundings, and, with a little help, still maintains a beautiful garden.

Mnohaya Lita, Maria!

Olga's Odyssey

An Adrian Horodecky Film

Adrian Horodecky

Olga's Odyssey is the story of my mother Olga Leskiw, who was born in western Ukraine, escaped the Russians in World War II, lived in a Displaced Persons camp in Germany for four and a half years, and finally arrived in New York to begin a new life in America.

Born in July 1931 in Voloschna, Olga was the second child of Michael and Maria Leskiw. Her brother Alex was five years older. The Leskiws lived on a sugar beet farm owned by the family patriarch and local mayor, Cornell Osadca.

The Leskiws survived the Holodomor of 1932–1933 because their land was too far west for Stalin's troops. Under Poland's occupation, the Osadca family farm continued to flourish. However, tragedy struck young Olga when her father Michael was killed in a hunting accident when she was just three. Now orphaned, Olga's life on the farm became more difficult and challenging. World War II was coming. In 1939, Germany and Russia signed a pact that cleared the way for a full-scale invasion, which saw the two countries carving up Poland and Ukraine.

Two years later, Germany invaded Ukraine and drove the Russians out. By 1944, the Russian army was carving a path of destruction across Ukraine, headed for Olga's village. In

July 1944, barely escaping the Russians, the Osadca family packed up their belongings and rode west by horse and carriage through Poland and Slovakia, before finally reaching Germany at the end of the war in 1945.

From 1945 until 1949, Olga and her family were refugees in a DP camp in Bayreuth. In 1949, they received permission to immigrate to the U.S. The family split up and lived in separate homes in New York City. In 1951, Olga Leskiw married Jerry Horodecky at St. George Church in Manhattan. Mom worked for an insurance company; dad was a chemical engineer.

I was born in 1957, and my sister Irene in 1958. In 1970 the Horodecky family moved to Kendall Park, NJ. Mom got a job at Rutgers University, and dad continued his career as a chemical engineer. We became parishioners of the Blessed Virgin Mary Ukrainian Catholic Church in New Brunswick, NJ. Olga joined UNWLA Branch 65, also in New Brunswick, where she served in several positions for over 40 years.

In 2001, my dad Jerry died, and mom was left alone in the house. Mom continued her work with the UNWLA and the BVM Church and continued attending reunions of the Bayreuth DP camp at Soyuzivka.

In March 2021, mom fell in her driveway and was hospitalized for several weeks. When she was discharged, I took her home with me and began preparing her house for sale. While I was cleaning out the garage, I discovered a box of old photo albums from the Bayreuth DP camp that had been there for 50 years. That's when I decided to make a movie about mom.

I interviewed mom for the movie in May 2021, then spent the summer scanning hundreds of photos and gathering home movies, which my editor worked on over the fall and winter. By February 2022, we had a rough cut of the movie. We watched it with family members several times, editing it down to 80 minutes.

In late February, Russia invaded Ukraine. In early March, *Olga's Odyssey* was uploaded to Vimeo so that it could be submitted to film festivals; the following month, it was accepted by the Cannes Film Festival. Because of the war, we have decided to give the movie away as a fundraiser for Ukraine. **Please feel free to show *Olga's Odyssey* as a fundraiser for the war effort.** The Facebook page includes photos from the movie that can be copied.

Olga's Odyssey stands with Ukraine. *Слава Україні! Героям Слава!*

Mom is very saddened by the war. "It happened then. It's happening now."

• • •

Olga's Odyssey is being shown on PBS in Providence, Rhode Island, on Friday, May 6, at 7:30 p.m. For more information about the film:

Movie website: <https://vimeo.com/685194810>

Trailer website: <https://vimeo.com/685950965>

Facebook page: <https://www.facebook.com/Olgas-Odyssey-Movie-113167871139480>

Віра Андрушків

96-й Відділ, Округа Детройт

Віра Андрушків народилася 30 серпня 1942 р. у с. Джурич Тернопільської області. Відійшла у вічність 18 березня 2022 р.

Віра Андрушків, донька Івана і Клементини Лащик, народилася у часі Другої світової війни. У 1944 р. советська окупація змінилася на німецьку і родина разом зі старшим братом Євгеном опинилася в Німеччині. По війні, перебуваючи у таборі ДП у Баварії, родина відшукала тітку, що проживала в Америці, і у 1949 р. перебралася до Нью-Йорку. Тут Віра вивчала англійську мову у школі св. Юра. Як іммігранти, батьки знайшли працю. Однак батько Віри помер у 1951 р. і мама одружилася вдруге, коли Вірі було 17 р. Віра здобула ступінь бакалавра (BA, Hunter College, N.Y.), вивчаючи мови, а згодом вступила до Університету Пенсільванії (University of Pennsylvania), де здобула ступінь магістра (MA) у 1966 р. і продовжувала навчатися в Університеті Мічигану (University of Michigan), де у 1993 р. складала іспити на кан-

дидата наук. Одружилася з інженером Богданом Андрушків у 1965 р. Після народження доньок Христини та Оксани вона цікавилася їхньою освітою та організацією «Світличок», влаштовувала доповіді й семінари.

У 1969 р. приєдналася до 96-го Відділу США ім. Алли Горської. Дві каденції була головою Округи Детройт США, має відзнаку «Почесна Союзанка США». У 1972 р. Віра Андрушків розпочала співпрацю з Україною як одна зі співзасновниць Комітету в Обороні Переслідуваних, поширюючи інформацію у місцевій пресі про дисидентів та масові арешти української інтелігенції в УРСР. У травні 1972 р. поширений Громадський комітет організував Віче в Обороні українських дисидентів. Серед трьох тисяч учасників були знані представники української громади та американського уряду. Згодом Комітет провів дві акції зі збору крові на честь Валентина Мороза.

Віра викладала українознавство у Рідній школі, в Українській вищій школі непорочного зачаття, у Вейнському університеті (Wayne State University) та в Університеті Мічигану. У 1974 р. в Українській вищій школі започаткувала традиційні щорічні вистави українською мовою. У другій половині 1980-х рр. вона проводила екскурсії для туристичних агенств Ковбаснюка та Скопв і мала нагоду ознайомитися з політичними, економічними та культурними реаліями життя в Україні.

У Вейнському університеті у 1991 р. започаткувала програму стажування студентів МБА Львівського інституту менеджменту у Школі бізнес-адміністрування та керувала нею. Керувала також Програмою університетських партнерств, що її фінансувала Інформаційна агенція США, та Програмою фонду «Євразія». Від 1997 до 2004 року була головою Міжнародної наглядової ради Львівського інституту менеджменту.

Віра Андрушків багато разів приїздила в Україну з лекціями «Культура американського бізнесу», а також організувала численні візити українських високопосадовців і керівників навчальних закладів до Вейнського та Мічиганського університетів, спонсоруючи їхні лекції. Серед запрошених, крім інших, були В. Пинзеник, І. Васюник, І. Вакарчук, В. Брюховецький, О. Забужко, Я. Грицак і М. Рябчук.

У 1997 — 1999 рр. В. Андрушків була директором Програми Гарвардського українського літнього інституту і викладачем ділової

української мови. Крім того, у 1997 та 1998 роках Університет Айови (University of Iowa) запросив її взяти участь у проєкті Департаменту оборони США для викладачів афроамериканських та іспанських коледжів і університетів щодо змін, які тоді відбулися в Україні. Згодом п. Віра працювала для Фондації «Україна – США» у Вашингтоні. У 1999 — 2007 рр. була директором Програми партнерства громад фондації «Україна – США», фінансованої Агенством США з міжнародного розвитку (USAID), та з 2006 р. призначена віцепрезидентом із зовнішніх зв'язків. У Фондації працювала з різними проєктами і співпрацювала з українськими й американськими урядовцями міст України і США (Sister City Programs).

Віра Андрушків була активною пластункою та виховницею, належала до куреня «Ті, що греблі Рвуть», була командантом новацьких таборів, а також на «Вовчій тропі», на «Зеленому Ярі» та «Бобрівці». Брала активну участь в громадському житті, любила співати в хорі «Думка» у Нью Йорку, а згодом, коли переїхала до Детройту та вийшла заміж, співала в ансамблі «Луна». Належала до парафії св. Йосафата у м. Воррен, де співала у церковному хорі. Від 2012 р. брала активну участь в Українсько-Американському громадському комітеті метрополітального Детройту, де організовувала різні імпрези для громади та встановлювала зв'язки з американськими посадовцями і пресою. У 2015 р. через проєкт «Save Ukraine Now» («Збережи Україну зараз») організувала успішне надсилання кількох контейнерів допомоги біженцям з України.

Віра брала активну участь в запровадженні програми навчання про Голодомор, закликала студентів Мічигану відвідувати лекції про Геноцид, виступала з доповідями в проєкті Power Point, Genocidal Famine in Ukraine the Holodomor of 1932—1933 та брала участь у створенні сторінки webpage EduPaths. Виступала з доповідями українською та англійською мовами про імміграцію, Голодомор, 50 винаходів народу України, Українських піонерів і Союз Українок, шістдесятників в українській літературі, характеристику американського світогляду, Ліну Костенко та ін.

За віддану працю п. Віру відзначено різними нагородами. Вона є «Українка року 1992» (звання присвоєно організацією українських ґрадуантів Детройту та Віндзору); у 1996 р. Посол України в США д-р Юрій Щербак за зміцнення зв'язків між Україною та США нагородив п. Віру Почесною грамотою; у 2001 р. Міністерство освіти України нагородило її відзнакою «Заслужений науковець»; п. Віра має нагороду Macomb County Board of Commissioners «Outstanding Volunteer 2014» та ін.

Віра Андрушків гордилася своїми доньками Христиною та Оксаною і внуками Марком і Матею.

Марія Зарицька, громадська діячка української діаспори у США, учасниця українського правозахисного руху та акцій оборони українських політв'язнів, голова Комітету оборони переслідувань в Україні

Нещастя приходить, зазвичай, несподівано. Воно руйнує звичне життя, змушує відмовлятися від усіх планів, і, найголовніше, діяти по-іншому. Відчуття неповторної втрати від передчасного закінчення життєвої дороги найріднішої матері, бабусі, свахи, тети, подруги, нашої дорогої Союзянки п. Віри Андрушків прийшло в засмучену родину Андрушків та їхніх близьких, а також у Союз Українок Америки!

То надто сумний обов'язок прощати п. Віру в далеку, останню дорогу. Адже відійшла у вічність Легенда української діаспори, велика Українка, Метр нашої української громади, ревна Християнка, зразкова Союзянка. Добре ім'я п. Віри відоме не лише в Детройтській околиці, але далеко за її межами. Її високо поцінювали політики, вона залишила великий внесок в українську науку. Усі труднощі, які випадали на долю України, вона сприймала як свої, а в її серці жила вічна Любов до України!

Інтелігентність, доброзичливість, патріотизм і духовне багатство цієї шляхетної жінки справляли незабутнє враження. Пані Віра завжди мала глибоке та мудре розуміння істинних цінностей, відповідальності, доброти, чуйності, почуття гумору, готовності прийти на допомогу. Вона була неймовірно щедрою та гостинною, завжди виважено та мудро ставилася до подій і проблем... З нею завжди було затишно.

То ж вже посмертно висловлюємо п. Вірі нашу безмежну вдячність за працю, за любов до України, за те, що була у нашому житті. Ми завжди будемо згадувати п. Віру з почуттям Світлої Туги.

Ярослава Глинська, голова Округної Управи Детройту США, від імені всіх посестер-союзниць

ДИСИДЕНТСЬКИЙ РУХ. «СПРАВА ДОБОША»

Стефанія Гулик-Гнатенко, учасниця українського правозахисного руху, Нью Йорк

На початку 70-х рр. дисидентство в Україні було впливовим чинником політичного життя. Активні дії дисидентів стали відомі на Заході, повідомлення про них потрапили на сторінки іноземної преси. Однак у 1972 р. досягла свого апогею також і кампанія репресій проти інакодумців: заарештовані В. Чорновіл, Є. Сверстюк, І. Світличний, І. Дзюба, Ю. Шелест, В. Стус, І. Сенік та ін. Вони були засуджені до тривалого ув'язнення та відправлені до таборів суворого чи особливого режимів на Уралі та в Мордовії. Крім цього було встановлено систему «каральної медицини», коли опозиціонерів, яких було важко звинуватити у порушенні відповідних статей кримінального кодексу, оголошували божевільними та відправляли до психіатричних лікарень.

Під час репресій 1972 — 1974-х рр. переслідувань зазнали близько двох десятків представників національно-свідомої української інтелігенції. Одна з хвиль арештів відбулася на тлі «Справи Добоша», коли утиски дисидентів пов'язували із затриманням громадянина Бельгії, члена «Спілки української молоді» Ярослава Добоша. Він намагався вивезти за кордон фотокопію «Словника рим української мови» С. Караванського (тоді вже політв'язня). Оскільки Добош у Києві зустрічався з І. Світличним та іншими шістдесятниками, то КДБ примусив його зізнатися, що він прибув «для виконання завдання закордонного антирадянського центру бандерівців ОУН», а також виступити із заявою та каяттям. Репресії 1972 р. поклали кінець руху шістдесятників і майже знищили український «самвидав», який перестав бути основним засобом боротьби з тоталітарним режимом (розповсюдження «самвидаву» на деякий час значно зменшилося).

Авторка допису ділиться власними спогадами про події, учасником яких була особисто. Також наводить витримки із протоколів допиту дисидентів, які засвідчують їхню людяність, непохитну відданість справі та національну свідомість.

Минуло 50 років з часу політичних арештів у Україні у 1972 р. Я, як учасник цих подій, хочу про це нагадати.

Дисидентський рух і «Справа Добоша» у 1972 р. супроводжувалися масовими політичними арештами творчої

інтелігенції. Чому органам КДБ потрібно було творчу інтелігенцію в Україні загнати в тюрми та в психіатричні лікарні, навіть повторювати те, що зробили з Відродженням у 30-ті роки? Була маленька «відлига» у 60-х, а цього вже забагато? Тож треба було спровокувати «заколот» і зробити це так, наче це йде із Заходу. У цьому випадку із Бельгії, оскільки за основу взяли покази бельгійського підданого Ярослава Добоша. Подаю уривок із протоколу допиту Я. Добоша від 28 січня 1972 р., надрукованого у книзі «Українська поезія під судом КДБ» (с. 362): «Запитання: На допитах Ви показали про те, що перед від'їздом на Україну Ви одержали завдання від Коваля — у місті Києві зустрітись з Франко Зеновією, Світличним

У помешканні С. Шабатури. Зліва направо: Валерій Гнатенко, В'ячеслав Чорновіл, Стефанія Шабатура, Юрій Шухевич, Ніна Строката-Караванська. Львів, 1971 р.

Іваном, Селезненком Леонідом, Коцуровою Ганною, а в місті Львові з Гулик Стефанією...»

Тут маю уточнити, що на той час КДБ найбільше хвилювали: «Український вісник», самвидавський журнал, який редагував В'ячеслав Чорновіл, а співредактором була Людмила Шереметева-Дашкевич; організація Комітету із захисту людини; самвидавання поезії та іншої літератури, що розповсюджували серед людей і друкували на Заході. Я в той час займалася організацією Громадського комітету із захисту Ніни Строкатої-Караванської, яку посадили раніше. Ініціатива про створення такого Комітету виходила від В'ячеслава Чорновола. Я їздила до Одеси та Москви домовлятися із правозахисниками про підписи та підтримку цього Комітету. У Москві Комітет підтримали Петро Якір та Віктор Красін, у Києва погодився підписати лише Василь Стус, у Львові — Ірина Калинець та В'ячеслав Чорновіл, в Одесі — Леонід Тимчук. Чекали на більше підписів з Києва. Я мала повідомити про це Петра Якіра. Аж тут почалися поголовні арешти. Комітет так і не почав діяти. Пізніше Малихін, старший слідчий УКДБ у Львівській обл., допитував мене у цій справі. Якір дав покази, що приїздила зі Львова Христя з цією справою. Але мені легко було відмовитись, бо я називаюсь Стефанія...

За час незалежності вийшла друком книжка з протоколами допитів у КДБ та протоколами судових процесів того періоду: «Донька Одеси» (Ніна Строката у документах і спогадах), Одеса, 2005; «Українська поезія під судом КДБ» (Кримінальні справи Ірини та Ігоря Калинців),

Зліва направо: Ірина Калинець, Стефанія Гулик-Гнатенко, Людмила Шереметева. Львів, 1982 р.

Львів, 2003; унікальний енциклопедичний словник «Рух опору в Україні 1960 — 1990», Київ, «Смолоскип», 2010.

Наведу фрагменти з деяких протоколів.

З протоколів допитів В. Чорновола (23 березня 1972 р.): «*Запитання:* Покажіть, по чій ініціативі, коли і з якою метою був створений так званий «Громадський комітет захисту Ніни Строкатої»? *Відповідь:* На це запитання зараз відповідати не буду...» І далі: «Від читання та підпису протоколу допиту обвинувачений Чорновіл відмовився» («Українська поезія під судом КДБ», сс. 166, 168).

З протоколу допиту Василя Стуса (22 лютого 1972 р.): «*Запитання:* Хто був автором запропонованого Вам звернення? *Відповідь:* Я не знаю, хто був автором такого звернення. У кожному разі скажу, що підписавши його чи точніше давши згоду на підпис, я маю право вважати автором такого звернення і себе...» («Українська поезія під судом КДБ», с. 205).

З протоколу допиту Ірини Калинець (23 травня 1972 р.): «*За-*

питання: Вам пред'являється надрукований на друкарській машинці «Бюлетень № 1 Громадського комітету захисту Ніни Строкатої... Поясніть докладніше, що Вам відомо про виготовлення та розповсюдження цього документа? *Відповідь:* Від кого я отримала примірник бюлетеня, я говорити не буду...» («Українська поезія під судом КДБ», сс. 134, 135).

З усіх, хто залишився у живих до 50-ї річниці тих політичних арештів в Україні та мав безпосередній контакт з випуском «Українського вісника» і «Громадським комітетом захисту Ніни Строкатої», це я — Гулик-Гнатенко Стефанія... У документах КДБ я проходила весь час за дівочим прізвищем Гулик, хоча була вже одружена. А також потрібно додати, що приїзд бельгійського підданого Ярослава Добоша був провокацією органів КДБ, щоб організувати та знищити інтелектуальний потенціал Відродження у 60 — 70-х рр. XX ст. «Історія повторюється по спіралі», — з острахом згадую слова відомого дисидента Юрія Орлова.

ЗУСТРІЧІ З АТЕНОЮ ПАШКО

У рік 90-річчя від дня народження та 10-річчя відходу у Вічність
(10 жовтня 1931 — 20 березня 2012)

Оксана Бризгун-Соколик, Почесна голова СФУЖО

У зимні березневі дні 1990 р. у Гданську, Польща, відбулася конференція «За мирний перехід до демократії». Конференцію влаштував Комітет «Дня Чорної Стрічки» — «Black Ribbon Day» (в Європі відомий як Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму, *ред.*), заснований у Торонто у 1986 р., поширений по всьому світі, який відбував щорічно демонстрації проти советської окупації держав Східної Європи в річницю підписання пакту «Ріббентропа-Молотова». Як Советський Союз зачав тріщати, вони створили підкомітет «За мирний перехід до демократії» і плянували конференції для представників поневолених Москвою народів, щоб дати їм можливість познайомитися поміж собою і ознайомитися з методами праці у вільному світі. Перша конференція пройшла у Лондоні в 1989 р., а друга — у Гданську у 1990 р. Доповідачі були з Канади, Америки та Англії. У своїх доповідях концентрувалися на темі «Зворотного шляху немає». Мій дружина* Ярослав був доповідачем і ми також поїхали до Гданська. (*Дружина — народно-поетичне, застаріле позначення чоловіка у шлюбі, *ред.*) Ярослав, як один з творців «Чорної Стрічки», запросив на конференцію представників з України. Чекали, кого і скільки Советський Союз випустить. На конференцію прибуло 7 представників з України, поміж ними — В'ячеслав Чорновіл з дружиною Атеною Пашко.

Перше знайомство відбувалося з обережністю. Чорноволи вперше були за кордоном, вперше на вільній міжнародній конференції, вперше в такому готелі... На нашу пропозицію «побалакати» з нами

сказали сухо: «Коротенько». Але просиділи ми до пізньої ночі. Цікаво, що ми відчувалися з Атеною, наче давні знайомі. Про Чорноволів справді давно знали. Хто в діяспорі не знав про них!? Вони ж про наш світ у своїй «вільній державі» мало що знали.

Атена розказувала про початки відновлювання Союзу Українок (СУ). Вона з повною енергією та ентузіазмом хотіла найкращого для української жінки, для України — вимріяної майбутньої держави для миру, розвитку, добра. Підтримувала прагнення В'ячеслава і його однодумців у боротьбі за незалежну та демократичну державу. Вона була однією зі співзасновниць та однією з голів СУ. Після конференції дала мені листа з проханням, щоб Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) прийняла СУ у своє членство.

У часі конференції Чорноволи малу нагоду познайомитися з Лехом Валенсом, кандидатом від «Солідарности» на посаду президента Польщі (у грудні того року його обрали президентом). В'ячеслав, після короткого слова, офіційно причепив йому синьо-жовту відзначку РУХу. Валенса мусів відійти (мав зустріч з якимсь амбасадором). А увечорі у телевізійних новинах був з українською відзначкою!

Атена Пашко і мій Ярослав від нас усіх поклали квіти біля першого пам'ятника жертвам комуністичного терору. А на закінчення конференції відбулася дружня вечеря у старому замку — в їдальні за довжелезним столом і на твердих лавках.

Після повернення до Варшави Чорноволи мали зустріч з громадою. Наступного дня таку зустріч

Перша зустріч з Чорноволами. Гданськ, 1990

Біля першого пам'ятника жертвам комуністичного терору. Гданськ, 1990

мали і ми: я, як заступниця голови СФУЖО, і Ярослав, як представник Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ). Того самого дня Чорноволи мали повертатися потягом в Україну. Однак Алена поїхала за сервізом, який їй дуже сподобався і про який, як вона казала, в СРСР не можна було навіть мріяти! Але поки приймала рішення та пакувала сервіз у газетний папір, потяг від'їхав... Тому довелося автомобілем наздоганяти його. Того вечора мене попросили залишитися з польськими панями, і після цікавої дискусії вони заснували Союз Українок Польщі.

Після знайомства з Аленою ми видрукували в «Українці в світі» (ч. 2, 1990) її поезії «...Звідки прийшли ми й куди йдемо? Де наш закінчиться шлях?...» А в «Українці в світі» (ч. 3, 1990) подали повідомлення про відновлення Союзу Українок, який був ліквідований з приходом більшовиків у вересні 1939 р.

Наступна зустріч з Аленою та В'ячеславом відбулася у Білому Борі, Польща. Там у серпні 1990 р. проходив Перший світовий форум українців діаспори на тему «Україна і діаспора – дійсність і перспектива». Організатором і господарем заходу було Об'єднання українців Польщі за співпраці зі Світовим Конгресом Вільних Українців. З України приїхало багато делегатів, поміж ними і Чорноволи. На пленарній сесії Алена говорила про «Українку в Україні», а я — про «Українку в діаспорі». Була також окрема сесія жінок, у якій взяли участь 23 представниці з різних кінців світу та України. На жаль Алена не взяла в ній участі, оскільки В'ячеслав мав важливі справи в Україні.

А вже у жовтні 1990 р. Чорноволи відвідали Торонто, де мали радісні та дружні зустрічі й екскурсії. Ми їх возили на водоспад Ніагара, показали чудову дерев'яну церкву неподалік від цього водоспаду та картини «Страсті Христові» Василя Курилика у музеї Колянківських. Мали громадську зустріч в Сент-Кетерінсі.

Ми запросили Алену на Річні наради СФУЖО, які незадовго традиційно мали відбутися наприкінці жовтня. Алена погодилася і підготувала доповідь.

Однак В'ячеслав занедужав і вони були вимушені повернутися в Україну раніше.

У Львові 21 — 22 грудня 1990 р. відбувся Установчий з'їзд Союзу Українок. У своїй головній доповіді (яку ми видрукували в нашій Конгресовій книзі «СФУЖО VI Конгрес 1992» Алена зокрема сказала: «Ми вдячні тим українським жінкам, яких доля закинула на чужину, а вони згуртувалися в своїй організації, зуміли пронести через роки святість культури і традицій рідного, поневоленого народу та подати руку підтримки своїм країнам». Алену на з'їзді обрали Головою СУ.

Ми запросили Алену Пашко, як голову СУ, на VI Конгрес СФУЖО у 1992 р. До того часу ми тримали в президії Конгресів символічне вільне крісло з надією, що воно колись дістанеться представниці з України... Алена перша сіла на нього.

Вона мала цікаву доповідь «Україна вчора та сьогодні», що надрукували в «Українці в світі» (ч. 4, 1992). Після Конгресу в нашій оселі відбулася нечисельна зустріч «сфужівок» з Аленою, де ми вирішили провести спільні наради СУ і СФУЖО в Києві наступного року. Алені ідея подобалася, але вона боялася фінансових проблем. Тоді я запропонувала, щоб делегатки СФУЖО, які завжди оплачують свою участь у конференціях, заплатили за участь у конференції по 100 доларів, що частково покриє витрати. Відтак після нарад, переговорів, постійної комунікації і додаткової зустрічі з Аленою на XXIII Конвенції СУА в Ньюарку (штат Нью Джерзі), у Києві 7 — 11 липня 1993 р. у Будинку науковців відбулася Перша міжнародна конференція «Українка і демократія».

Перед конференцією, 21 — 23 січня 1993 р., провели перші ділові наради Української всесвітньої координаційної ради (УВКР), в яких я брала участь як голова СФУЖО, а Алена Пашко — як голова СУ. Мене і Аскольда Лозинського, президента СКУ, обрали заступниками голови Західної діаспори. Києвом ходила вістка: «Лід рушив! До Управи обрано жінку!» Алену обрано до Контрольної Комісії. Там ми з Аленою плянували нашу майбутню конференцію. Я попросила Алену скликати голови, або представниці діючих жіночих організацій, що вже утворили-

В. Чорновіл (у центрі), А. Пашко (ліворуч), О. Бризгун-Соколик (праворуч) і М. Бойчишин. Київ, 1993

А. Пашко і О. Бризгун-Соколик під час конференції «Українка і демократія». Київ, 1993

ся в Україні. Зустріч у домівці СУ була надзвичайно успішною та цікавою. Кожна з нас розказувала про свою працю і завдання: я про СФУЖО, а представниці наших складових організацій — про їхню діяльність на чотирьох континентах світу. Згадуючи Українську національну жіночу раду, що існувала за часів нашої першої державности та об'єднувала жіночі організації України, та СФУЖО, що об'єднує жінок діаспори, я заохочувала присутніх подумати про відновлення Національної ради жінок України — щоб мати силу, голос і вплив. За організацію зустрічей у такому короткому часі я дуже вдячна Атені.

Як відповідь на наші розмови, в «Українці в світі» (ч. 2, 1994) надруковано роздуми Атени «Чи всяке об'єднання на користь?», де йшлося про об'єднання патріотичних сил, а не всіх ідейних течій — від крайніх лівих до крайніх правих.

На нашу конференцію 7 — 11 липня 1993 р. до Києва приїхало понад 250 делегаток СУ з України, Литви, Азербайджану, Хабаровська, Мурманська. З діаспори прибуло 20 представниць від 9 наших складових організацій, навіть з Австралії! Щасливі, бо ж це перший раз зібралися разом у славному місті Києві у Незалежній Україні!

Сцена була прикрашена емблемами СФУЖО і СУ. Простора зала була переповнена делегатками у вишиванках. Багато осіб були вимушені стояти. Алена була в піднесеному настрої і дуже хвилювалася. Це ж уперше в Україні така конференція! Як все відбудеться?... Конференцію відкрила Алена Пашко від імені СУ і я від СФУЖО. Було багато привітів від урядових і приватних осіб з України та діаспори, та окремих делегаток. Тут я вперше побачила Ірину Сенік і у своїм привіті привітала її як представницю «жінок нескореної волі, жінок політв'язнів». Усі в залі встали і оплескам не було кінця.

Під час конференції прийшла звістка, що Москва вимагає, щоб Севастополь належав Росії. СФУЖО відразу сконтактувала з нашими представницями в ООН і вперше разом із Союзом Українок України від імені міжнародної конференції направили до ООН протест проти такої агресії, який підписала Алена Пашко як голова СУ, і я як голова СФУЖО.

Усі привіти та доповіді з конференції надруковані в Україні окремою книжкою. Нас запросили на радіостацію для «відкритої розмови», де ми мали відповідати на запитання, які нам ставили телефоном. Телефон дзвонив безупинно, було багато запитань від незнайомих людей, і найбільше — до Атени.

Після праці, напруженої підготовки, переживань та успішної конференції, яка набула широкого розголосу не тільки у Києві, ми зустрілися з Аленою за кавою: згадували веселі моменти, міркували над тим, що могло б бути ліпшим, і з формального «Ви» перейшли на дружнє сердечне «Ти». Я переконалася, що з Аленою дуже добре співпрацювати — вона вміє і вислухати, і порадити. А ще — працювати, старанна і не нарікає.

7 — 12 липня 1994 р., у 60-ту річницю Першого світового конгресу у Станіславові, в Івано-Франківську відбувся «Світовий конгрес Союзу Українок». Конгрес відкрили Алена Пашко — голова СУ, і Любомира Говенко — голова Організаційного комітету. Я мала доповідь «100-ліття Українського жіночого руху і що далі?» Після того, на жаль, я мусіла від'їхати, бо в нашій родині сталася трагедія — загинув Ромко Бойчишин, син Люби і Михайла Бойчишинів (Михайло Бойчишин безслідно зник за невідомих обставин, був близьким соратником В'ячеслава Чорновола по РУХу).

У травні 1995 р. Чорноволи знову відвідали Торонто. Алена мала зустріч з нашою Екзекутивою, де інформувала про працю жіночих організацій і де ми обговорювали можливу конференцію ООН у Бейджінгу (Пекіні). У розмові Алена вразила нас своєю обізнаністю і щирістю думки.

У вересні 1995 р. у Бейджінгу відбулася Всесвітня конференція ООН у справах жінок. Кілька днів раніше почалася Жіноча конференція «NGO Forum» у Гуаїроу (Huaierou), що біля Бейджінгу. Від СФУЖО було 4 делегатки. Ми мали офіційну сесію про Чорнобиль. З України було близько 70 делегатів і гостей. Мене здивувало, що серед них не було Атени. Вона приїхала пізніше і приватно, а тому не мала доступу до сесій. Просила допомогти, але мені не вдалося щось зробити.

Учасниці конференції «Українка і демократія». Київ, 1993

Я. Соколик, О. Бризгун-Соколик, А. Пашко, В. Янішевський, В. Чорновіл, Ю. Шимко. Зустріч з Чорноволами у мистецькій галерії Канадської Української Мистецької Фундації. Торонто, 1995

25 травня 1999 р. у Києві під час нарад УВКР з Атеною Пашко і присутньою тоді в Києві Марійкою Шкамбарою ми офіційно відвідали в Міністерстві сім'ї та молоді заступницю міністра та новообрану голову недавно створеної Національної ради жінок України Ірину Голуб'єву. Зустріч організувала Атена.

Влітку ми знову зустрілися в Києві, а зі святкувань 5-ї річниці Державности України навіть маємо спільну знімку з президентом Леонідом Кучмою! У Конгресовій книзі «VIII Конгрес СФУЖО 2002» та в «Українці в світі» (ч. 3, 1998) є стаття Атени «Жіночий рух в Україні: історичний аспект і сучасний розвиток».

З Атеною і В'ячеславом (Славком) Чорноволами ми мали багато зустрічей: «сфужівських», приятельських, родинних. В'ячеслав — Славко, і мій Ярослав — Славко також заприятелювали, і всі четверо ми знаходили спільну мову та розв'язання багатьох проблем.

Згадується авторський вечір Атени в Торонто, влаштований СФУЖО. Атена попросила, щоб її представляв В'ячеслав. Зала в Українському Культурному Центрі була заповнена, всім хотілося побачити, пізнати, почути В'ячеслава Чорновола і Атену Пашко!... Атена хвилювалася. Так само як і перед відкриттям конференції в Києві... Це ж уперше в Торонто, в діаспорі... «Усе буває вперше» — заспокоюємо її ми. У залі було подружжя Калинців, що тоді гостювало в Торонто. Вечір був надзвичайний. Атена читала свої поезії, серед яких вірш про «Жінку на нарах...» А потім були запитання до Атени, а також про долю України до В'ячеслава.

Потім була подорож до Оттави в урядових справах В'ячеслава, переговори з фірмою, що виготовляла малі трактори для ферм. Скільки ми наговорилися, наспівалися та насміялися за тих кілька годин подорожі в авті!

У приватній розмові я поцікавилася, звідки таке оригінальне її ім'я — Атена. Вона з усмішкою пояснила: «Батько їздив на якусь наукову конференцію математиків до Афін у Греції. В часі його відсутності я народилася. Батько, як приїхав, назвав мене Атена». А я спитала: «Це ж як? Він з Афін, а ти Атена?»

Вона здивовано відповіла: «мабуть... тоді ще були Атени за правописом».

Ми разом сумували з Атеною, коли несподівано загинув, відійшов у Вічність В'ячеслав. Пізніше була зустріч у Києві, на відкритті пам'ятника Чорноволові. Атена мені сказала: «Я і радісна і сумна... Президент України Віктор Ющенко відкриває пам'ятник В'ячеславі... Радість, що пам'ятник чудовий і така маса народу прийшла поклонитися своєму улюбленцеві. І сум, що Славка немає, і ніколи більше не буде...» Коло пам'ятника у той соняшний день були тисячі людей.

Одного разу ми з Ярославом оглядали музей в Каневі. Приїхали поважні гості з представниками уряду України. Ми відійшли до іншої зали, щоб не заважати. Нас знайшов Валерій Пустовойтенко, прем'єр-міністр уряду України, і сказав: «Пані Оксано! Не турбуйтеся Атеною. Вона дістане державну пенсію за покійного В'ячеслава» і відійшов, не давши нам навіть сказати слово. До тепер не знаю, чому він тоді до нас підійшов.

Пригадується остання зустріч в привітному апартаменті в Києві з донькою Іринкою та внуком Васильком, вже без В'ячеслава. При багатій та смачній вечері у варшавських тарілках, при щирих розмовах друзів і однодумців. З радісною усмішкою, з плянами на майбутнє. Один з плянів — це видати десятитомник статей, праць і виступів В'ячеслава, до якого Атена просила мого Ярослава написати спомини. Однак доля їй не дала видати заплановані десять томів.

В «Українці в світі» (ч. 110, 1991) є цікаве інтерв'ю, що взяла Ярослава Зорич у Атени. Одна з відповідей Атени така: «Ми захотіли створити свою організацію, бути теж поруч з чоловіками та віддати всі свої сили, всі свої знання й уміння на відродження України, на відродження української національної свідомості...» І так вона працювала до кінця свого життя. Поетка, невелика зростом, делікатна, чутлива, блондинка пшеничного кольору, зі замріяними очима, з легкою усмішкою... Такою її буду пам'ятати...

Вічна їй пам'ять!

Зустріч з езекутивною СФУЖО; зліва направо: І. Кушпета, М. Загребельна, А. Пашко, О. Бризгун-Соколик, В. Лучків, М. Калинів. Торонто, 1995

І. Драч, А. Пашко, М. Бойчишин, О. Соколик, Ю. Шимко і В. Чорновіл. Польща, серпень 1990

«ТОРУЙ СВІЙ ШЛЯХ – ТОЙ, ЩО ТВОЇМ НАЗВАВСЯ...»

Сніжана Ткачик, Угринівський ліцей, Івано-Франківська область,

Ірина Садула — науковий керівник, учитель української мови та літератури Угринівського ліцею

Присвятити життя мандрям – мрія багатьох, але не кожна людина наважиться на це. Нині є багато так званих «тревел-блогерів», проте чи зможе кожен з них жити у незручних умовах та в екстремальних ситуаціях? Більшість людей живуть тільки мріями про подорожі, насолоджуючись перегляданням фільмів і фотографій. Та й ті люди, які подорожують, дуже різні. Одні, коли бачать невідомі краї, найперше звертають увагу на природу та радіють новим пейзажам. Але є і такі, хто у тому самому місці побачить лише біду, бруд, страх, неприємних комах, пригнічених людей, дивні звичаї.

Софія Яблонська в українському строї

Молоду галичанку Софію Яблонську, яка жила понад 100 років тому, приваблювали природа, стародавні традиції різних народів, екзотичні місця світу та жага до нових дивовижних вражень. Життєвий шлях, який вона обрала сама – це шлях відваги перед світом, своєрідний виклик його непізнаності.

Чи є сенс розповідати повну біографію цієї жінки? Мабуть, ні. Однак варто зауважити на деяких моментах з її життя. Так, коли Софії виповнилося двадцять років, вона приїздить до Парижу, де пробує себе у ролі акторки, опановує камеру та фотоапарат, вчиться знімати документальне кіно. І це на початку 1930-х рр. і далеко від рідної землі! Саме тоді вона також розпочинає свої навколосвітні подорожі і, завдяки своїм здібностям у кінематографії, великій праці, силі духу та літературному талантові, стає незалежною і впевненою у собі жінкою.

Звичайно, не лише подорожі були в її житті і не тільки вони засвідчували її особливість. Не раз мандрівниця мала реальні загрози життю. Однак ніщо не зупиняло Яблонську, яка була відважною та сміливою — і в цьому проявлялася її сильна та вольова натура. Завдяки цим якостям мандрівниця проникала у такі «закутки» світу, куди рідко хто наважувався діставатися. Вона вміла приймати швидкі рішення в екстремальних ситуаціях. Репортерку не лякали відстані чи щось нове й непізнане. «У моїх мандрівках, з краю до краю, я ніде не зустріла раю, якого сподівалася. Зате іноді, хоч здалека, схопила кілька відблисків земного щастя, яке тепер має для мене більшу вартість, ніж уявлені раї», – розповідала Яблонська. І кожна подорож була для неї натхненною та сповненою чимось особливим. Завдяки своїй щирості та доброті та, звісно ж, хитрості, Софії вдавалося проникати у заборонені для європейців місця та їх фотографувати. Хоч репортерка вільно володіла французькою й італійською, частенько доводилося з місцевими жителями спілкуватися мовою жестів і «миґами», але завжди — зі щирою посмішкою.

П'ятнадцять років Софія прожила в Китаї. Звідти до редакцій львівських часописів надсилала свої статті. Натомість з Галичини замовляла записи народних пісень та музики до танців «Козачок», «Гопак» і «Коломийка», вишитий одяг та взори для вишивок. І все для того, аби ознайомити китайців з багатою українською культурою. При цьому Софія зауважувала і на тому,

Софія Яблонська зі своїм чоловіком Жаном Уденом

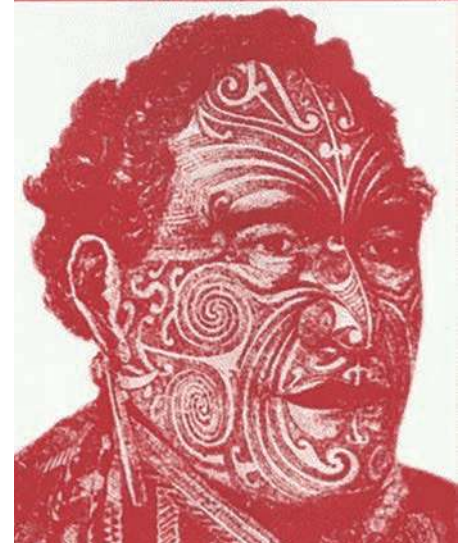
що могло б зацікавити українців: «Коли б ми мали такі прикмети китайців, як їх витривалість, то з нашою чорною землею за десять літ ми стали б першою землеробною нацією Європи». Або такі думки: «...китаєць ніколи не піддається. У змаганнях витривалості він завжди буде перший!»

У Китаї Софія Яблонська познайомилася та одружилася з французом Жаном Уденом. Їхні стосунки не завжди були простими і разом вони пройшли чимало випробувань, проте обраний Софією шлях її чоловік поділяв. Софія Яблонська була щасливою мамою трьох синів. Проживаючи в Китаї та насолоджуючись родинним теплом, активно вивчала стару китайську культуру. З часом сім'я Яблонської-Уден переїхала до Парижа. Тут Софія присвятила себе родині та вихованню синів. Легендарна мандрівниця зайнялася домашнім садом — і у неї це виходило чудово. Можна лише захоплюватися тим, що ця жінка мала не один, не два, але безліч талантів — Софія щоразу знаходила себе у чомусь новому!

Після смерті чоловіка С. Яблонська приймає рішення переїхати на острів Нуармутьє (біля атлантичного узбережжя Франції в департаменті Вандея, неподалік від гирла Луари). Тут вона захопилася ще й архітектурою та дизайном, побудувала віллу за власним проектом у вандейському стилі, самостійно облаштувала помешкання і декорувала їх. І зробила це настільки вдало, що почала виконувати замовлення. А один із будинків, побудований за її проектом, відзначено як художню цінність острова.

«Чар Марока» (1932), «З країни рижу та опії» (1936), «Далекі обрії» (1939), «Дві ваги — дві міри» (1972), «Книга про батька» (1977) — це розповіді про життя, а також нариси з подорожей Яблонської. Є також численні публікації авторки, розкидані у

старій пресі (деякі з них, як і книги, видано посмертно). Її кінострічки можна знайти в архівах Франції, де свої останні 25 років прожила українка. Але всі ці творчі шедеври настільки захопливі, що відірватись від їх читання неможливо, як і хочеться ще раз переглянути фільми. Відважна молода жінка, повна енергії та радості життя, писала не тільки цікаво, але й з притаманною їй захопливою іскринкою та чутливістю. Через книги Софії можна відчутти і її характер, і особливий стиль. Молода жінка з України справді настільки цікаво писала, що у її прозу неможливо не закохатися. Вона є втіленням не лише жіночої відваги, розуму, а й незбагненного таланту розповідача. На мою думку, «Чар Марока» є одним з кращих її творів. У ньому Яблонська чудово описує емоції, колорит і звичаї країни, зокрема розповідає про велике місто Маракеш, де вона здебільшого перебувала і спостерігала

Обкладинка книги С. Яблонської

С. Яблонська під час морської подорожі

усякі характерні речі – ковтачі вогню, гадюкоїди, дикі бербери, розкіш садиб місцевих багатіїв, гареми та ін. У книзі також можна знайти розповіді про те, як Софія переграє у шахи знатного каїда, як сама керує авто, що несеться розпеченими пісками Сагари, як мало не потрапляє у полон до тубільців, а також пояснення того, що вона ніяк не росіянка, не полячка і не скандинавка, а саме українка. Також ця книжка, як і інші, містить світлини авторки.

Неодноразово мандрівниця приїжджала до Львова. Про такі відвідини розповідала Дарія Віконська у журналі «Жінка» (1935): «На пришпиленій до стіни географічній карті ланцюг червоних крапок зазначає перебуту нею дорогу довкола світу. Вернувшись на кілька тижнів до краю, вона бажає поділитись багат-

ством своїх вражень зі своїми країнами. Чуємо магичні слова: Марсей, Порт-Саїд, Джібуті, Кольомбо, Саїгон. Трирічний побут в Індокитаю і поворотна дорога: Сінгапура, Ява, Балі, Австралія, Нова Зеландія, Тагіті, Сан-Франціско, Нью-Йорк, вкінці назад у Париж. На півтори години молода Українка, яка відбула цю далеку подорож, стає тим медієм, за посередництвом якого бачимо на мить білий привид — чотирнадцятиповерхового велетня океану, чуємо величаву музику розгуканого моря, п'яніємо від одурливого запаху тропікальних квітів та рослин, зазнаємо мимохіть тремтіння від несподіваних небезпек».

Я часом ловила себе на великому бажанні бути знайомою з цією чарівною мандрівницею. Відтак інколи уявляла, що беру у неї інтерв'ю та запитую все, що мене цікавить. До прикладу: чи вона завжди сама подорожувала та проживала у таких екстремальних умовах; наскільки глибоко захоплювалася таким мандрівним життям; де знаходила стільки відваги та мужности, щоб вирушати у тривалі мандрівки; як боролася з тугою за Батьківщиною? Шкода, що таке інтерв'ю може бути лише у моїй уяві. Але після таких роздумів я ще більше розумію, як важливо вміти приймати і пройти той шлях, який приготував для людини Господь...

Мисткиня робила багато фотографій і сама дуже любила фотографуватися. Якщо я б нічого не знала про цю людину, то подумала б, що вона модель: риси її обличчя, витончена фігура і те, як вона виглядала у кадрі – це все тільки підтверджує.

Софія мала чудову здатність захоплюватися світом і людьми, була особливо спостережливою, безстрашною та неймовірно комунікабельною. І свій життєвий шлях вона пройшла впевнено і захопливо. І, без сумніву, зважала на поради, що малій Софії давав її батько Іван Яблонський: «Ми є на землі, щоби боротись проти часу, інакше він нас поїсть. Коли йому не протидіяти, він робить нас гнилими так, наче б ми вже були мертві. Треба любити речі, любити все, що ти робиш, бо воно робить тебе багатшою за все інше. А головне, треба любити свою працю, бо працювати, значить боротись проти часу, значить творити».

Без сумніву, життя Софії Яблонської мотивує та надихає. І хоча про цю жінку та її творчий спадок наші сучасники знають мало, нам варто пам'ятати Софію Яблонську та цікавитися її творчістю. Адже вона — відома українська мандрівниця та режисерка. І, присвятивши життя мандрам, стала людиною, якій належить весь світ. Вона залишилася в історії як українська журналістка, авторка книжок-бестселерів і фільмів про екзотичні краї. Цьогогоріч 15 травня виповнюється 115 років від дня її народження.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА народилася 15 травня 1907 р. у с. Германів, нині Тарасівка, Пустомитівського р-ну Львівської обл.; загинула 4 лютого 1971 р. на острові Нуармутьє, Франція, внаслідок автокатастрофи, в яку потрапила, коли везла до видавництва свою нову книгу оповідань і нарисів «Дві міри – дві ваги».

Українська та французька письменниця репортажного жанру, журналістка, мандрівниця, кінооператорка та фотографка.

Ihor Magun, MD, FACP

Evolution has bequeathed to us a brain that optimizes survival by helping us deal with whatever comes our way. This premise poses an interesting question: Can we use this power to help us achieve a feeling of peace and tranquility? The answer is a resounding “yes.”

Meditation is an approach to train the mind akin to the way fitness is an approach to train the body.

There are many meditation techniques; some are basic, and others require more time and skill. The simplest and easiest way to begin meditating is to focus on our breath. When we pay attention to our breath, we learn how to return to and remain in the present rather than meandering through the past or worrying about the future.

Start by finding a quiet place free from distracting noises. You may want to designate a particular lo-

MEDITATION

A Few Words About Purpose and Process

meditation that will help your body associate with meditation and nothing else. Sit comfortably. The goal is to allow your attention to be focused on the object of concentration — for example, your breath.

As simple as it sounds, it is crucial to focus on your breath regardless of where you may be sitting. Close your eyes, permitting your eyelids to relax, take a deep breath in, and visualize breathing out tension during your exhalation phase. Repeat this for a total of ten long, slow breaths, letting the world around you fade away for a brief time. One complete inhalation and exhalation will be one breath, all the way in and all the way out. Holding your attention to this count can deepen your concentration meditation. This exercise can be completed in two minutes, but you can devote more time as needed or desired. Increasing the time and incorporating this on a regular basis will maximize the benefits of this technique.

There are various meditation techniques, but the most common is referred to as concentration meditation. This focuses on a single point. The objective is to develop a single-minded attention directed at an image or object — like a candle. By continuing to direct your attention to the chosen object, you will develop your ability to remain focused and calm. Concentration is stillness, and it allows you to take a drifting mind and bring it back to center. You cannot totally eliminate distracting thoughts, but you can certainly turn them off.

Meditation is not a cure-all for everything, but it can inject far-reaching benefits into your life. Knowing how much time to devote to meditation is challenging. It is a good idea to start with a small amount of time and work your way up. This method will prevent (or at least lessen) frustration or discouragement if the desired results are not instantly obvious. One helpful suggestion for beginners of this technique is to start small — for example, two to five minutes a day. This essentially gets you into the habit easily and comfortably, and just a few minutes each day can produce benefits that will help you become more mindful and calmer throughout the entire day. Given all that is happening in the world today, this is certainly a welcome benefit.

НАШИМ ДІТЯМ

МАМИНІ ПТАШЕНЯТА

Казка та ілюстрація Вікторії Солтис-Доан

Одного весняного ранку пташка почувалася трохи схвильовано. Вона передчувала дивовижну подію, адже сиділа у своєму гніздечку й турботливо висиджувала три крихітні рябенські яєчка. «Трись! Хресь!» — невдовзі долинув тихий хрускіт.

— Ось і настав час справжнього дива! — зацвірінькала птаха і затамувала подих в очікуванні.

«Трись! Хресь!» — і з одного яєчка вилупилося маленьке, ще зовсім кволе пташеня. За ним вигулькнуло й друге, пробиваючи дзьобиком яєчну шкарлупу. А ось і третє!

— Мої крихітки! — раділа мама-пташка, ніжно обійнявши крилами своїх пташенят.

Минали дні, пташенята підростали й кріпли. Мама-пташка турботливо вигрівала малюків, чистила гніздечко та підкладала пух і пір'їни, аби їм було тепло, і співала пісень на радість малечі.

— Цвінь-цвірінь! Їсти! — широко роззявляли дзьобики пташенята. І мама-пташка хутко летіла на пошуки їжі та приносила їм поживних комах і личинок, аби малюки росли міцними й здоровими.

— Ще! Ще! — пищали малюки.

Пташка невтомно літала та поверталася з новою поживою. Якось посеред полудня насунула сіра хмара — і як уперіщить проливним дощем! Мама-птаха, не вагаючись, накрила пташенят своїми крилами, аби жодна краплина не намочила їх і щоб вони не застудилися. І під таким надійним дахом пташеняткам нічого не страшно!

— Цвінь-цвірінь! Не бійтеся, любі, все буде добре, — заспокоювала їх матуся, коли почало гриміти й блискати. А малюки ховалися, гріючись у маминих обіймах.

Настало літо. Пташенята добряче підростили та зміцніли.

— Що ж, час учитися літати, — мовила мама. Ця зворушлива мить настала і для її крихіток.

— Ні, ні, ми не хочемо! Це дуже страшно! — в один голос запищали пташенята.

— Я постійно буду поряд, допоможу й підтримаю, — запевнила матуся. — Спершу буде важко, та ви всього навчитесь. Я вірю у вас!

Мама-пташка показала, як правильно розправляти крила й ловити потоки повітря. Вона граційно злетіла у небо, закружляла та повернулася у гніздо. Малюки набралися духу та обережно ступили на край гніздечка. «Ти зможеш!» — прошепотіла мама, і перше пташенятко вистрибнуло з гнізда. Воно тріпотіло крильцями щосили, та на політ це не дуже було схоже. Крихітка лише стрибала з гілки на гілку, іноді незграбно підлітаючи на кілька дюймів. Мама-пташка супроводжувала первістка й допомагала тримати рівновагу, коли той приземлявся на гілку. Двоє інших пташенят і собі не галяли часу — одне за одним вистрибнули з гніздечка, аби також навчитися літати.

Мама продовжувала приносити дітлахам їжу вдень і зігрівала їх уночі у своїх обіймах. А пташенята щодня вчилися літати. І невдовзі їхні крила добре зміцніли.

— Мамо, дивися! Цвінь! — радісно мовило старше пташеня і, відштовхнувшись, злетіло.

Воно кружляло навколо дерева, над яким було їхнє гніздечко. За старшим і двоє молодших пурхнули в небо. Мама-пташка теж гайнула за своїми пташенятами. Усі разом кружляли та радісно щебетали. Це так зворушливо! Адже пташенята — вже не малюки, а молоді граційні пташки.

Та ставати самостійними пташенята не поспішали. Трохи політали та повернулися у гніздечко, хоча для чотирьох, майже дорослих, пташок там уже було геть тісненько.

— Мамо, їсти! — цвірінькнуло середнє.

— Любі, ви вже так добре літаєте, вам під силу самостійно шукати їжу, — здивовано мовила матуся.

— Ні, не хочемо! Принеси ти! Цвінь-цвірінь! — запищало менше.

Мама-пташка погодилася і знову принесла діткам корм. Та їжі було мало, адже пташенята добряче підросли. Тож матусі довелося літати у пошуках їжі весь день.

— Я дуже-дуже втомилася, — мовила вона ввечері.

— А як же пісенька на ніч? — спитало наймолодше. І хіба туп відмовиш? Мама-пташка защебетала вечірню пісню, і дітки солодко заснули.

Раптом посеред ночі почувся шурхіт. По дереву, прямісінько до гнізда, крався дворовий кіт. Його лапа з гострими пазурами вже майже дісталася до пташок. Мама-птаха без вагань кинулася на хижого kota. Вона відчайдушно захищала своїх діточок, щосили дзьобаючи котяру. Пташенята також прокинулися й голосно зацвірінькали, переживаючи за матусю. То ж кіт, утративши рівновагу, зірвався з гілки і впав на нижчу. А мама-пташка продовжувала відганяти kota якнайдалі від гніздечка. Нарешті кіт здався і втік геть. Знесилена мама повернулася до гнізда. У двобої з котом вона пошкодила одне крильце. Пташенята обійняли матусю.

— Любі, на жаль, сьогодні я не зможу полетіти по їжу для вас, — тихо мовила мама наступного ранку. Її крильце дуже боліло.

— Але ми теж не можемо, — завагалися пташенята.

Та вибору не було. Тож старше пташеня згадало слова мами, що вона завжди в них вірить, і наважилося самостійно полетіти. А за деякий час повернулося з їжею для мами. Мама-пташка поліла, і їй стало трохи краще. Тепер щодня молоді пташки по черзі літали за їжею та водою для мами і доглядали її. А ввечері співали їй пісень, аби підбадьорити.

— Дякую, мої дорогі дітки! Ви у мене найкращі! — раділа мама.

І зовсім скоро вона одужала. А пташенята зрозуміли, що праця мами — дуже важка і їй потрібно цінувати, а матусі — завжди треба допомагати.

Осінньої днини мама-пташка кружляла в небі зі своїми вже геть дорослими дітками, готуючись відлітати у теплі краї. Діти голосно щебетали в очікуванні нової пригоди. А мама-пташка пишалася своїми дітками. Бо ж вони в неї — найкращі!

Вікторія Солтис-Доан (Viktoria Soltis-Doan) — киянка, за фахом психолог і дитячий арттерапевт, за покликанням — автор та ілюстратор. У її художньому доробку понад 15 книг для дітей до українських і закордонних видань. Вікторія переконана, що казки творять дива, адже допомагають дітям повірити у власні сили та знаходити вихід з будь-яких ситуацій. Ознайомитися з книгами авторки можна, відсканувавши QR-код.

БАБУСИНА ВИШИВАНКА

Вірш Володимира Слєпцова

Я прокинуся і зранку
Знов надіну вишиванку.
Це — дарунок від бабусі,
Й ним безмежно я горджуся.
Вишиванки здавна всякі
Одягали і козаки.
Тож сорочку приміряю —

І козацьку силу маю!
Стрічні радо привітають,
Вишиванку видивляють...
Всіх чарує візерунок —
Той бабусин подарунок.
Зрозумів я того ранку:
Нас єднає вишиванка!

Торт «Чорнобривці»

Юлія Стець-Грещук (*Stets Hreshchuk*), с. Черниця Бродівського р-ну Львівської обл.

Пісня «Чорнобривці насіяла мати» навіює кожному з нас спогади про Маму. Саме тому пропоную перепис торта «Чорнобривці», основу для якого знайшла у маминому записнику і який збагатила своїми ідеями. Пляцок не надто солодкий, з м'якими коржами і його дуже легко пекти. Висота — до 3 дюймів.

ДЛЯ КОРЖІВ ТРЕБА:

9 унцій маргарину
13,5 унції борошна
3,5 унції цукру
3 ст. л. какао
5 ст. л. сметани
2 ч. л. розпушувачу для тіста (baking powder)

МАКОВА СУМІШ:

9 унцій маку
3 яйця
10,5 унції цукру
3,5 унції топленого холодного масла

КОКОСОВА СУМІШ:

6 білків
7 унцій цукру
7 унцій кокосової стружки
2 ст. л. крохмалю

КРЕМ:

6 жовтків
7 унцій цукру
2 ст. л. борошна
10 унцій молока
14 унцій масла

ПРИГОТУВАННЯ:

До маргарину додати цукор, сметану, какао та борошно. Замісити туге тісто. Розділити на 6 рівних частин: 3 частини поставити в холодильник, а 3 — у морозильну камеру.

Тим часом приготувати макову та кокосову суміші. Для приготування першої змішати всі складники. Для утворення кокосової суміші слід ретельно збити білки з цукром (до загущення), додати коксову стружку, крохмаль і все ретельно змішати.

Приблизно через 45 хв витягнути одну частину тіста з холодильника та одну з морозильної камери. Ту, що з холодильника, розкачати за розміром форми для випічки, змастити маковою, а потім — кокосовою сумішшю. Зверху присипати тертим тістом (з морозильної камери). Випікати 15—20 хв при температурі 345 — 350°F. Так само підготувати та випікати інші два коржі.

Коли коржі охолонуть, перемастити їх кремом. Для приготування крему жовтки збити з цукром, борошном і молоком. Збиту суміш варити на малому вогні до загущення. Коли повністю охолоне, додати 14 унцій масла і ретельно перемішати. Змастити коржі і дати просякнуту упродовж 6 год.

Якщо ви любляєте високі торти, то можна подвоїти вагу або кількість складників і збільшити кількість коржів.

Смачного!

Translations of recipes appearing in *Our Life* are now available on the UNWLA website, unwla.org, under the Projects tab.

**ГОЛОВНА УПРАВА
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

Почесні голови СУА:
Анна Кравчук, Ірина Куровицька, Маріянна Заяць
Наталія Павленко – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Надя Нинка	1-ша заступниця голови
Валентина Табака	2-га заступниця голови для справ членства
Оленка Крупа	3-тя заступниця голови для зв'язків з громадськістю
Орися Сорока	секретарка
Рената Заяць	скарбник
Карен Челак	фінансова секретарка
Оксана Лодзюк Кривулич	вільна членкиня
Тетяна Тимків	вільна членкиня

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ярослава Глинська	Детройт
Ольга Михайлюк	Філадельфія
Лідія Слиж	Нью Йорк
Оксана Лодзюк Кривулич	Нью Джерзі
Галина Ярема	Огайо
Катерина Івасишин	Чікаго
Катерина Таньчин	Нова Англія
Оксана Цюпка	Центральний Нью Йорк
Наталія Сантарсієро, Ірина Халуца	зв'язкові віддалених відділів
Оля Черкас	зв'язкова вільних членкинь

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Бучковська	архівна
Людмила Рабій	мистецтва та музею
Оксана Пясецька	у справах культури
Людмила Вусик	у справах освіти
Надя Яворів	стипендій
Діанна Кордуба Савицька	соціальних засобів комунікації
Ока Грицак	суспільної опіки

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Віра Н. Кушнір	голова
Христина Бойко	членкиня
Софія Кошів	членкиня
Іванка Олесницька	заступниця членкині
Ксеня Раковська	заступниця членкині

**СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
UNWLA, INC. SCHOLARSHIP/
CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM**

171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Phone / Fax: 732-441-9530
E-mail: nazustrich@verizon.net

**NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN
NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.**

Honorary Presidents:
Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj, Marianna Zajac
Natalie Pawlenko – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Nadia Nynka	1st Vice President
Valentyna Tabaka	2nd VP — Membership
Olenka Krupa	3rd VP — Public Relations
Orysa Soroka	Secretary
Renata Zajac	Treasurer
Karen Chelak	Financial Secretary
Oksana Lodziuk Krywulych	Officer-at-Large
Tatyana Tymkiv	Officer-at-Large

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Yaroslava Hlinska	Detroit
Olga Mykhaylyuk	Philadelphia
Lidia Slysh	New York City
Oksana Lodziuk Krywulych	New Jersey
Halyna Yarema	Ohio
Katherine Iwasyszyn	Chicago
Kateryna Tanchyn	New England
Oksana Ciupka	Central New York
Natalie Santarsiero	Branches-at-Large Co-Liaison
Irena Chalupa	Branches-at-Large Co-Liaison
Olya Czerkas	Members-at-Large Liaison

STANDING COMMITTEE CHAIRS

Iryna Buczkowski	Archives
Liudmyla Rabij	Arts and Museum
Oksana Piaseckyj	Culture
Liudmila Wussek	Education
Nadia Jaworiv	Scholarship
Dianna Korduba Sawicky	Social Media
Oka (Olga) Hrycak	Social Welfare

AUDIT COMMITTEE

Vera N. Kushnir	Chair
Christine Boyko	Member
Sophia Koshiw	Member
Ivanka Olesnycky	Alternate Member
Ksenia Rakowsky	Alternate Member

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003
212-228-0110 / Fax: 212-228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

Ukraine is fighting for its existence. **HOW YOU CAN HELP**

Soyuzianky around the country have mobilized to defend Ukraine, raising millions of dollars, shipping tons of humanitarian aid to Ukraine and refugee camps, advocating and rallying.

Have you been part of the action? Here's how to get involved:

SOCIAL WELFARE

Join the effort to support Ukrainian refugees coming to the United States.

- Need more information? Write to SocialWelfare@unwla.org

ADVOCACY

Check out the advocacy campaigns that still need your participation on our webpage's "Call to Action" posts.

- Need more information or want to join the Advocacy Strike Force? Write to Advocacy@unwla.org

EDUCATION AND CULTURE

Promoting Ukrainian culture through the arts is a powerful form of diplomatic advocacy. Get your Ukrainian on!

- Want to share your ideas, get others engaged? Write to Culture@unwla.org

STAY INFORMED

- Subscribe to the UNWLA Weekly Newsletter: select the "Subscribe" tab at unwla.org
- Visit us on Facebook and Instagram, where you can get up-to-date information about UNWLA activities around the country
- Know someone who wants to join and be part of this sisterhood of activity? Visit the "Membership" tab at unwla.org

VOLUNTEER OPPORTUNITIES

- Are you a fundraising pro? Want to help at the national level? Contact President@unwla.org